

Turun yliopisto
University of Turku

MASKULIINISUUDEN REPRESENTAATIOT *POLIISIT*-SARJASSA

Majja Annastiina Mäkelä

pro gradu- tutkielma

Mediatutkimus

Historian, kulttuurin ja taitei-
den tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Joulukuu 2018

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

Humanistinen tiedekunta

MÄKELÄ, MAIJA ANNASTIINA: Maskuliinisuuden representaatiot *Poliisit*-sarjassa

Pro gradu -tutkielma 65 s., 2 liites.

Mediatutkimus

Joulukuu 2018

Tutkielmani käsittelee maskuliinisuuden representaatioita *Poliisit*-sarjassa, jota on esitetty Jim-kanavalla televisiossa tammikuusta 2009 asti. Tutkin puheen ja ruumiillisuuden kuvausten kautta, minkälaista maskuliinisuutta sarja esittää. Pohdin tätä myös maskuliinisuuden liitettävien perusominaisuuksien sekä väkivallan, työn ja maskuliinisuuden yhteyksien kautta. Analysoimani aineisto koostuu *Poliisit*-sarjan kohtauksista tehdyistä litteroinneista sekä kuvista ja tapahtumista kuvien taustalla. Aineistossa olen pyrkinyt mahdollisimman edustavaan otokseen. Työssäni käsittelem kolmea partioparia (Forssa, Oulu ja Turku) neljällä tuotantokaudella. Menetelmänä olen käyttänyt keskusteluanalyysiä ja kuvan analyysiä. Keskeiset tutkijoita, joihin työssäni tukeudun ovat Arto Jokinen, R.W Connell, Jack Kahn, Stephen Whitehead ja Geert Hofstede.

Poliisin ammatti on hyvin maskuliininen, mutta se ei ainakaan suomalaisessa feminiinissä viestintä- ja työkuulttuurissa tarkoita sitä, että poliisit käyttäytyisivät stereotyyppisen maskuliinisesti, kovalla ja aggressiivisella tavalla. Tutkielmassani havaitsin, että sarjassa näitä piirteitä tarvitaan verrattain harvoin. Sarjassa poliisit toimivat neutraalilla tavalla, on kyse sitten viestinnästä asiakkaiden kanssa tai ruumiillisuudesta. Tilanteet hoidetaan ennen kaikkea puhumalla ja kehottamalla. Vasta sitten, jos nämä eivät auta, käytetään kovempia keinoja. Poliisit kuvataan ammattinsa ihanteellisina edustajina, asiallisina, mukavina ja huumorintajuisina, joilla työ on hallussa ja tehtävät saadaan aina hoidettua.

Poliiseilta löytyy sarjassa empaattisia piirteitä, mutta stereotyyppisesti feminiinisiin ominaisuuksiin kuuluvaa emotionaalisuutta sarjassa nähdään harvoin. Sitä toivoisikin sarjaan, koska se toisi siihen lisää inhimillisyyttä.

Avainsanat: poliisi, maskuliinisuus, representaatio, väkivalta, hegemoninen maskuliinisuus, Gricen maksimit, ruumiillisuus

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Sisällys

1	JOHDANTO	1
1.1	Poliisit-sarja	2
1.2	Partioparien esittely.....	3
1.3	Tutkimuskysymys ja tutkimuksen keskeiset käsitteet.....	5
1.4	Työn aineisto	7
1.5	Aikaisempi tutkimus	7
2	MITÄ ON MASKULIINISUUS	9
2.1	Maskuliinisuuden perusominaisuuksia	9
2.2	Maskuliinisuus ja työ.....	12
2.3	Hegemoninen maskuliinisuus.....	14
2.4	Miehet ja väkivalta.....	16
3	PUHE POLIISIT-SARJASSA.....	19
3.1	Gricen maksimit	20
3.2	Keskusteluanalyysin lähtökohtia	21
3.3	Puheen analyysi ja tulokset.....	23
3.4	Kameran vaikutuksesta puheeseen ja yhteenvetoa	37
4	MIESRUUMIIN KUVIA.....	40
4.1	Lähtökohtia ruumiillisuuteen.....	41
4.2	Ruumiillisuuden analysointia	44
5	LOPUKSI.....	53
	LÄHTEET.....	56
	LIITTEET	62

1 JOHDANTO

Jokin poliisin työssä tuntuu kiinnostavan suomalaisia tv-katsojia. Tammikuussa 2009 Jim-kanavalla alkanut *Poliisit*-sarja on edennyt jo yhdeksännelle kaudelle, eikä loppua näy. Muita poliisin työtä Suomessa kuvaavia sarjoja ovat esimerkiksi *Lainvalvojat*, *112*, *Lapin poliisit*, *Poliisikokelaat* sekä *Poliisit*-sarjan vanavedessä on syntynyt sisarsarja *Poliisit kotihälytys*. Yksi tunnetuimmista tämän aihepiirin sarjoista lienee vuosina 1989–2013 TV2:ssa esitetty *Poliisi-tv*-makasiinisarja. Tässä pro gradu-työssä jatkan siitä, mihin kandidaatin tutkielmassani vuonna 2016 jäin: tutkimaan maskuliinisuuden representaatioita *Poliisit*-sarjassa. Tässä työssä keskityn kolmeen eri partioon sarjassa, Forssan, Turun ja Oulun partioihin.

Katsoin *Poliisit*-sarjaa ensimmäisen kerran vuonna 2013, vaikka sitä oli esitetty televisiossa jo neljä kautta. Katsoin mielenkiinnosta muutaman Helsingissä kuvatun jakson ja huomasin, että monet kohtauksista oli kuvattu aivan silloisen kotini lähellä. Sittemmin kiinnostukseni laajeni muuhinkin kaupunkeihin ja vuonna 2015 katsoin koko seitsemännen tuotantokauden. Tuolloin myös heräsi idea tehdä sarjasta tutkimus. Myös sukupuolen käsite on kiinnostanut minua mediatutkimuksen opintojeni alusta alkaen. Tiesin jo opintojen ensimmäisenä vuonna, että sukupuoli on teema, jota haluan mediatutkimuksen oppinnäytteissä tutkia, kun aika koittaa.

Sarjan seurassa olen nauranut vedet silmissä, jännittänytkin hieman ja sarja on saanut myös ajattelemaan yhteiskunnan epäkohtia, eritoten sitä, miten suuri ongelma alkoholin liikakäyttö Suomessa on. Kiinnostavaa on ollut myös seurata eri partiopareja ja miten heillä synkkaa. Sarja representoi poliisien työtä paikoitellen itseään toistavasti, mutta myös hauskaasti. Hyvä huumori on asia, joka sarjassa on koukuttanut. Kiinnostustani lisäsi tietenkin myös sarjan ajankohtaisuus ja suosio, sekä se, ettei sitä ole aiemmin Suomessa tutkittu. Se on toki myös haaste tutkimusta ajatellen. Näkökulmaksi valikoitui maskuliinisuus, koska maskuliinisuuden tutkimus oli kiinnostanut minua jo pitkään. Poliisin työ on edelleenkin hyvin miehinen ammatti ja myös sarjassa esiintyvistä poliiseista suurin osa on miehiä.

1.1 Poliisit-sarja

Poliisit-sarja sai ensiesityksensä Jim-kanavalla 26.1.2009 ja se rikkoi heti kanavan katsojaennätyksen. Sarja on myös Ruutu.fi:n katsotuimpia sarjoja. Kyseessä on Aito-median tuottama dokumentaarinen tosi-tv-sarja, joka on tehty yhteistyössä sisäministeriön poliisiosaston kanssa (Wikipedia). Sarjassa seurataan oikeiden poliisipartioiden työtä ympäri Suomen. Sarjassa on seurattu poliiseja Helsingissä, Turussa, Tampereella, Oulussa, Joensuussa, Lappeenrannassa, Imatralla, Kouvolassa, Kotkassa, Jyväskylässä, Lahdessa, Forssassa, Kuopiossa, Seinäjoella, Espoossa, Porvoossa ja Vaasassa. Sarjan formaatti myytiin Yhdysvaltoihin vuonna 2010 ja myös Norjaan, jossa sarjasta on ilmestynyt paikallinen versio *Poliisit Norja* (Wikipedia). Sarjan yhdeksännettä kautta mainostettiin ennakkoon uudistuneena alkuvuodesta 2017. Yhdeksäs kausi oli nimeltään *Poliisit 2017*.¹ Saman vuoden syksyllä uusia jaksoja samoilla partiopareilla esitettiin vielä lisää. Keväällä 2018 televisiossa esitettiin sarjan 10.kausi, *Poliisit 10 vuotta*, joka oli samalla juhlakausi. Mukana oli myös vanhoja partioita ensimmäisiltä kausilta vähintään yhden jakson verran.

Katsojaluvut ovat todiste *Poliisit*-sarjan suosiosta. *Poliisit* oli vuonna 2015 Jim-kanavan katsotuin sarja. Jim-kanava kuuluu Nelonen Media-yksikköön, joka on osa Sanoma-konsernia. Helmikuussa 2015 *Poliisit*-sarjan keskipäiväkatsojamäärä seitsemän vuorokauden aikana oli 210 000 katsojaa. Sen tavoitettavuus oli 275 000 katsojaa (Finnpanel). Kaksi vuotta myöhemminkin se oli Jim-kanavan vuoden 2017 toiseksi katsotuin ohjelma. Sen tavoitettavuus oli 249 000 katsojaa ja keskipäiväkatsojamäärä seitsemän vuorokauden aikana oli 188 000 (Finnpanel). Sarjan suosio on siis pysynyt vakaana vuodesta toiseen. Poliisit-sarjan esikuvana on amerikkalainen *Cops*-sarja, jolla on pitkä historia. Se sai ensiesityksensä vuonna 1989. *Cops*-sarja oli uraauurtava ja *Poliisit*-sarjan tavoin heti ensi esityksestä lähtien suosittu. Se oli myös ensimmäinen tosi tv-sarja, jossa käytettiin autenttista materiaalia: kuvaus- ja äänitiimi matkusti poliisien mukana lukuisissa amerikkalaisissa kaupungeissa (Doyle 1998, 96).

Poliisit-sarjalla on tarkka ja samanlaisena toistuva kaava jaksosta toiseen. Alussa esitellään partiopari, varsinkin jos kyseessä on heidän ensiesiintymisensä sarjassa. Kukin poliisi esittelee itse itsensä, nimensä, ikänsä ja miten on päätenyt poliisin ammattiin. Koska kyseessä on tiimityö, kumpikin partioparista kertoo jotain myös toisesta: milloin he ovat alkaneet ajaa yhdessä, miten yhteistyö toimii ja minkälainen tyyppi autossa istuu vieressä. Kun partiopari on sarjan edetessä jo

¹ Vuonna 2017 sarjassa oli ensimmäistä kertaa mukana myös moottoripyöräpoliisi, skootteripoliisi, ratsupoliisi sekä partiot uusista kaupungeista Porvoosta ja Vaasasta.

tullut katsojille tutuksi, esittelyjen sijaan alussa saatetaan kuulla jotain muuta heistä, kuten harrastuksista tai perheestä.

Remmon alun jälkeen partion työvuoro alkaa ja tunnelma on vielä kevyt ja humoristinen. Katsojalle kerrotaan mitä alkamassa olevasta työvuorosta odotetaan. Poliisit lastaavat auton ja lähtevät liikenteeseen. Sitten päästään seuraamaan illan ja yön kulkua ja erilaisia eteen tulevia tehtäviä. Joissakin jaksoissa suunnilleen keskellä ohjelmaa, kun päästään esimerkiksi poliisitalon taukotiloihin seuraamaan partion ruokailua, on vuorossa kevyempi osuus, jossa poliisit valmistavat ruokaa, syövät ja samalla heittävät huumoria. Jälkeenpäin nauhoitetuissa osioissa poliisit ruotivat puolilähikuvassa läpi ohjelman työvuoron tapahtumia ja tilanteita. Ohjelman lopussa poliisit ovat saaneet tehtävänsä hoidettua ja palaavat poliisilaitokselle. Lopussa myös käydään läpi, miten vuoro sujui ja mitä siitä jäi päällimmäisenä mieleen. Yleensä lopussa tunnelma on rento, vaikka yö olisi ollut kuinka tapahtumarikas. Joidenkin jaksosten lopussa on myös nähty kuinka partiopari jää vielä laitokselle saunomaan (Forssan Laukkanen ja Raudus ovat näin tehneet kaudella 7) tai lähtee samaa matkaa polkupyörillä kotia kohti. Näillä kohtauksilla alleviivataan sitä, että partiopari on työn kautta tullut ystäviksi. Jokaisen jakson lopussa nähdään myös palanen seuraavan jakson tapahtumista. Tällaista peruskaavaa sarja noudattaa jaksosta toiseen.

1.2 Partioparien esittely

Työssäni keskityn kolmeen eri partioon, joista kaksi on esiintynyt sarjassa viidellä eri tuotantokaudella. Kaikki muut sarjassa nähdyt partioparit ovat olleet mukana vain yhdellä tai kahdella kaudella. Forssan partio Esa Laukkanen ja Jouni Raudus ovat esiintyneet sarjassa kausilla 6, 7 ja 8. Oulun partio Raimo Huhtanen ja Tomi Kokko ovat esiintyneet kausilla 5, 7 ja 8. Tomi Kokko on esiintynyt sarjassa myös kausilla 9 ja 10, mutta uuden partioparin kanssa. Kausina 5, 7 ja 8 Huhtasen ja Kokon mukana on ollut myös poliisikoira Håkan. Kahdeksannella kaudella Håkan oli oikeastaan kuin partion kolmas jäsen eli näkyvästi mukana tehtävillä. Turun partiopari Tomas Jalonen ja Eero Tuominen ovat olleet mukana kausilla 5, 7, 8, 9 ja 10.

Turun partiopari Tomas Jalonen ja Eero Tuominen olivat ensi kertaa sarjassa mukana kaudella 5, jaksossa 7. Kauden 5 ensiesitys televisiossa oli vuonna 2013. Tuolloin Jalonen oli 31-vuotias

vanhempi konstaapeli, joka oli toiminut poliisina 5,5 vuotta. Tuomisen kanssa hän oli ollut partioparina kaksi vuotta. Eero Tuominen oli puolestaan tuolloin 27-vuotias vanhempi konstaapeli, joka oli toiminut poliisina 2,5 vuotta (Ruutu.fi: Poliisit kausi 5, jakso 7).

Oulun kaksikon ensiesiintyminen sarjassa tapahtui niin ikään kaudella 5 jaksossa 4 ja vuonna 2013. Tomi Kokko oli tuolloin 40-vuotias vanhempi konstaapeli ja ryhmän varajohtaja. Poliisina hän oli toiminut 16 vuotta. Kokko kertoo jakson alussa myös olevansa hyvä ystävä partioparinsa Raimo Huhtasen kanssa. Kun he alkoivat ajaa yhdessä, Kokko mietti, miten se lähtee sujumaan. Hän mieluummin lopettaisi yhdessä ajamisen kuin ystävyuden Huhtasen kanssa. Partiokaksikon toinen osapuoli Raimo ”Rampe” Huhtanen oli tuolloin 42-vuotias ylikonstaapeli ja koiraohjaaja. Hän oli toiminut poliisina 20 vuotta. Poliisikoira Håkan oli myös mukana sarjassa ensimmäisestä Oulu-jaksosta lähtien (Ruutu.fi: Poliisit kausi 5, jakso 4).

Forssan Esa Laukkanen ja Jouni Raudus esiintyivät sarjassa ensimmäistä kertaa kaudella 6, jaksossa 4. Kuudes kausi esitettiin televisiossa ensi kertaa vuonna 2014. Tuolloin Jouni Raudus oli 47-vuotias ylikonstaapeli, joka oli toiminut poliisina jo 24 vuotta. Hänen partioparinsa Esa Laukkanen oli 48-vuotias vanhempi konstaapeli, joka oli tehnyt poliisin töitä viisi vuotta. Debyyttijaksossaan Laukkanen sanoo, että mitä poliisiksi ryhtymiseen tulee ”meni parikytä vuotta mietiskellessä”. Aiemmin hän on työskennellyt kaupassa lihan leikkaajana ja teurastamotyöntekijänä. Rauduksen mukaan Laukkanen on rauhallinen joka tilanteessa. Partioparina Raudus ja Laukkanen olivat tuolloin toimineet kolme vuotta (RITVA tietokanta Radio- ja televisioarkisto).

Kiinnostavaa partioparien kohdalla on se, että kyseessä on kolme varsin erilaista paria ja he työskentelevät myös hyvin erilaisissa kaupungeissa. Vaikka ollaankin maantieteellisesti Suomen länsipuolella, kaikki kaupungit kuuluvat eri maakuntiin (Varsinais-Suomi, Kanta-Häme ja Pohjois-Pohjanmaa). Forssalaiset ovat pikkukaupungin poliiseja, ja Forssan kaksikosta varsinkin Raudus tuntuu olevan hyvin tunnettu kotikaupungissaan. Kuudennen kauden toisessa Forssa-jaksossa hän päivitteleekin, miten ”joku mut taas tunsu, mut mä en tunne ketään”. Miltei neljännesvuosisadalla poliisin työssä on jonkinlainen vaikutus tunnettavuuteen pikkukaupungissa. Turussa ja Oulussa on huomattavasti enemmän asukkaita, eivätkä yksittäiset poliisit näissä kaupungeissa ole samalla tavalla tunnettuja kuin pikkukaupungeissa.

1.3 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen keskeiset käsitteet

Tutkimuskysymykseni kuuluu, miten poliisin maskuliinisuutta representoidaan sarjassa. *Poliisit* on hedelmällinen sarja maskuliinisuuden tutkimukselle, koska poliisin ammatti on perinteisesti ollut hyvin miehinen. Sarja puhuu tämän puolesta. Jokaisella sarjan kaudella on ollut mukana myös vähintään yksi naispoliisi, mutta yhtään vain naisista koostuvaa partiota ei ole ollut. Yhteensä koko sarjassa on esiintynyt 11 naispoliisia. Miespoliiseja sarjassa on esiintynyt vuoteen 2017 mennessä 73. Bikos (2016, 3) huomauttaa, että vaikka Kanadassa poliisilaitoksen demografia muuttuu naisten, vähemmistöjen ja seksuaaliseen vähemmistöön kuuluvien ihmisten myötä, perinteinen valkoisen miehen hypermaskuliininen poliisikulttuuri on dominoinut alaa 1950-luvulta lähtien.

Toisessa luvussa pohdin, miten maskuliinisuus ilmenee erilaisten tyyppisten miehuuteen liitettyjen ominaisuuksien kautta, mikä yhteys miehuudella on väkivaltaan ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Työni kolmas luku käsittelee puhetta ja miten puheen kautta representoidaan maskuliinisuutta. Koska en ole kielitieteilijä, olen tehnyt hyvin karkean sisällön analyysin *Poliisit*-sarjassa tyyppillisesti ja useimmin esiintyvistä, yleensä poliisien ja asiakkaan välisistä puheista. Analysoin puhetta hädänalaiselle asiakkaalle, kehottavaa puhetta, häiriökäyttäytymiseen liittyvää puhetta, puhetta poliisiin itse kontaktia ottavalle henkilölle ja huumoripuhetta, jota sarjassa nähdään hyvin paljon. Neljännessä luvussa pohdin miesruumiillisuutta ja analysoin ruumiillisuutta sarjassa. *Poliisit*-sarja perustuu hyvin pitkälle miesruumiiden läsnäoloon kuvina ja äänenä.

Neljännessä luvussa käsittelen miesruumiillisuutta. Ruumiillisuuden käsittelyä puoltaa se fakta, että poliisin ammatissa oma ruumiillisuus joutuu koetukselle ja pahimmassa tapauksessa jopa uhatuksi. Reeserin (2010, 111) mukaan maailman voi kokea vain ruumiin kautta. Myös maskuliinisuuden voi kokea vain ruumiillisesti. Whitehead (2002, 188) muistuttaa, että ruumiin yhteydessä puhutaan tilasta. Miten mies (tai nainen) istuu, seisoo, kävelee, osallistuu fyysisiin aktiviteetteihin, miten ottaa tilansa. Analysoin ruumiillisuutta sarjasta esiin nousevien kuvien kautta. Kuvissa ruumiillisuus on eri tavoin esillä. Näitä kuvia ovat esimerkiksi kuvat poliisipartiosta matkustamassa tehtäville autolla, kuva oudosti autolla liikkuvan kuljettajan pysäytystilanteesta sekä häiriökäyttäytyjien rauhoittelutilanteesta. Viimeisessä eli viidennessä luvussa teen vielä yhteenvetoa tutkimastani.

Representaatio on yksi keskeisistä käsitteistä mediatutkimuksessa. Tässä gradussa käsitellään maskuliinisuuden representaatioita. Stuart Hallin mukaan representaatio tarkoittaa kuvailemista, esit-

tämistä, symbolointia ja edustamista (Hall 1997, 16). Susanna Paasonen mukaan mediatutkimuksessa representaatioon liitetään ajatus ”esitysten välittyneisyydestä”. Esimerkiksi elokuvat ja televisio välittävät erilaisia kuvia. Näitä kuvia kuitenkin aina muokataan, editoidaan ja rakennetaan. (Paasonen 2010, 41).

Tämän työn keskeisiä käsitteitä ovat representaation lisäksi maskuliinisuuteen liittyvät peruskäsitteet ja niitä mahdollisesti haastavat teoriat. Arto Jokisen (2003, 8) ja Martti Grönforsin (1994, 72) mukaan perinteisesti maskuliinisuuteen liitettyjä ominaisuuksia ovat fyysinen voima, hallitsevuus, kilpailullisuus, rationaalisuus, suoriutuminen, väkivalta, heteroseksuaalisuus, tunteiden hallinta ja seksuaalisuus (sukupuolisen aktiivisuuden osoittaminen). Fyysistä voimaa, hallitsevuutta, rationaalisuutta, suoriutumista ja tunteiden hallintaa tarvitaan poliisin työssä.

Yksi miestutkimuksen keskeinen käsite on hegemonisen maskuliinisuuden käsite ja sen uudelleen tulkinta. Tämän käsitteet kehittivät R.W Connell, Tim Carrigan ja John Lee artikkelissaan vuonna 1985. Hegemonisessa maskuliinisuudessa on kyse useista maskuliinisuuksista ja hierarkiasta näiden maskuliinisuuksien välillä. Naiset suljetaan siitä kokonaan ulkopuolelle. (Jokinen et al. 2012, 173). Kolmannessa luvussa käsittelem puhetta *Poliisit*-sarjassa. Analysoin puhetta Gricen maksiimien avulla sekä keskusteluanalyysin peruskäsitteistöä käyttäen.

Myös rooliteorialla on osansa työn käsitteistössä, koska poliisin työ on vahvasti roolityötä. Kun tieteessä puhutaan rooliteoriasta, ei tarkoiteta erityistä teoriaa, vaan joukkoa teatterianalogiaa hyödyntäviä lähestymistapoja. Roolit ovat sosiaalisia ilmiöitä, eivät yksilön ainutkertaisia ominaisuuksia. Kaikki ihmiset tuovat kantamaansa rooliin oman yksilöllisen panoksensa. Kaikkiin rooleihin liittyy käyttäytymistapoja, odotuksia, oikeuksia ja velvollisuuksia. Ihminen myös matkii muita samassa roolissa ennen toimineita ja nyt toimivia. Rooleihin liittyy itseään toteuttava ennuste ja rooliodotuksista poikkeaminen herättää ihmisissä epäilyksiä (Puohiniemi & Nyman 2007, 63-64.)

Puohiniemen ja Nymanin (2007, 5-6) mukaan ihminen kantaa mukanaan tai esittää koko ajan useita eri rooleja. Kaikilla meillä on ammattiroolimme ja joissakin ammateissa sen merkitys korostuu. Kun ihmisen tiedetään olevan jossakin roolissa, hänen odotetaan käyttäytyvän tietyllä tavalla. Kun ihminen tunnistaa roolin, on helppoa tehdä päätelmiä roolin kantajan arvomaailmasta. Jotkut perusroolit hallitsevat etenkin miehistä roolikirjoa voimakkaasti.

Biddlen (1979, 6) mukaan sillä on myös merkitystä, minkälaisessa kontekstissa roolia esitetään. Useat roolikäyttäytymiset on reunustettu kontekstuaalisesti. Kirkkoon mennessä on erilainen

rooli kuin mentäessä rock-konserttiin. Roolit eivät tule ilman seurauksia, vaan niillä on luonteenomaisia seurauksia, tehtäviä ja tarkoituksia. Lääkäri pukeutuu valkoiseen takkiin ja potilaat tunnistavat hänet nopeasti, rikolliset työllistävät poliisia omalla tunnusomaisella roolikäyttäytymisellään.

1.4 Työn aineisto

Tämän pro gradun aineistona ovat *Poliisit*-sarjan kaudet 5, 6, 7, 8. Nämä kaikki kaudet on esitetty Jim-kanavalla vuosina 2013–2016. Kaikki sarjan jaksot ovat katsottavissa Kansallisen audiovisuaalisen instituutin päätteellä esimerkiksi Turun yliopiston Feeniks-kirjastossa. Osaa sarjan kausista voi katsella ilmaiseksi Ruutu.fi-palvelussa tai maksullisessa Ruutu+ palvelussa. Kaudet 7 ja 8 olen nähnyt kokonaan silloin kun ne ensimmäisen kerran esitettiin televisiossa vuosina 2015–2016.

Koska materiaalia on valtavasti, olen rajannut lähempään tarkasteluun vähintään kolme jaksoa per partio. Eli siis yhteensä yhdeksän jaksoa. *Poliisit*-sarjassa kausilla 5–8 on kullakin 56 jaksoa. Jaksot eivät jakaudu tasaisesti eri kaupunkien/partioiden kesken. Esimerkiksi seitsemännellä kaudella Turussa kuvattuja jaksoja oli eniten (12) ja Oulussa kuvattuja jaksoja vain viisi.

Tätä työtä varten olen ottanut lähempään tarkasteluun kaudelta 5 jaksot 4 (Oulu) ja 7 (Turku). Näissä jaksoissa sekä Oulun Raimo Huhtanen ja Tomi Kokko sekä Turun Tomas Jalonen ja Eero Tuominen tekevät debyyttinsä. Kaudelta 6 valitsin jakson 4, jossa Esa Laukkanen ja Jouni Raudus ovat ensikertaa mukana. Kausilla 7 ja 8 kaikki nämä partiot ovat edustettuina. Kaudelta 7 olen valinnut lähempään tarkasteluun jaksot 13 (Forssa), 42 (Oulu) ja 43 (Turku). Kaudelta 8 olen valinnut jaksot 7 (Turku), 26 (Forssa) sekä 52 (Oulu).

1.5 Aikaisempi tutkimus

Poliisit-sarjaa ei Suomessa kukaan ole aiemmin tutkinut. Turun yliopistossa musiikkitieteen oppiaineessa on tehty sarjan äänimaailmaa käsittelevä kandidaatin tutkielma. Maailmalla tosi-tv:n pioneerisarjoihin kuuluvaa *Cops*-sarjaa sen sijaan on tutkittu. *Cops*-sarjaan liittyvät tutkimukset

liittyvät usein väkivaltaan, erityisesti naisiin kohdistuvaan (esimerkiksi tutkimus, johon Doyle viittaa ja jota käytän tässä työssä lähteenä). Myös rotu on ollut *Cops*-sarjaa koskevien tutkimusten keskiössä. Poliisin tapa toimia Yhdysvalloissa on kuitenkin hyvin erilainen kuin Suomessa. Myös maana, eritoten väestöltään, Yhdysvallat eroaa Suomesta monella tapaa.

Mediatutkimuksen oppiaineessa on viime vuosina tehty joitakin maskuliinisuutta käsitteleviä graduja. Juhani Brander tutki hegemonista maskuliinisuutta pro gradussaan *Miehiä ja miehenkuvia*. Neuvottelija hegemonisesta maskuliinisuudesta *Miesten vuoro* -elokuvassa ja Kalle Päätalon *Iijoki*-sarjassa (2016). Joonas Berggren puolestaan tutki maskuliinisuuden representaatioita jo lopetetussa miesten aikakauslehdessä *Veli*. Jiri Nieminen on tutkinut Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulun väitöskirjassaan kriittisen miestutkimuksen mahdollistumista valtio-opillisessa ajattelussa. Väitöskirjassaan hän on käsitellyt mm. hegemonista maskuliinisuutta.

Seuraavassa luvussa käsitelen maskuliinisuuteen liitettäviä perusominaisuuksia ja mitkä niistä näkyvät *Poliisit*-sarjassa. Käsitelen myös hegemonista maskuliinisuutta, miehiä ja väkivaltaa sekä miehiä ja työtä.

2 MITÄ ON MASKULIINISUUS

Ennen kuin käydään tutkimaan maskuliinisuutta ja maskuliinista sukupuoliroolia tarkemmin, on ensin määriteltävä ja ymmärrettävä ero *sex* ja *gender*-käsitteiden välillä. Teresa de Lauretisin mukaan ihmisellä on biologisesti määräytynyt sukupuoli (*sex*), mutta sosiaalisen sukupuolen ihminen saa vasta kun hänet signifioidaan pojaksi tai tytöksi. Sukupuoli (*gender*) ei siis ole sama kuin biologinen sukupuoli (*sex*), vaan gender tarkoittaa kunkin yksilön representaatiota tiettyinä yhteiskunnallisena suhteena. Se perustuu kahden biologisen sukupuolen käsitteelliseen vastakkainasetteluun. Käsitteet mies- ja naissukupuolesta kahtena toisensa pois sulkevana ja myös toisiaan täydentävänä kategoriana muodostavat sukupuolijärjestelmän eli sex/gender-systeemin (de Lauretis, 2004, 41).

2.1 Maskuliinisuuden perusominaisuuksia

Maskuliinisuudella ei ole yhtä yksinkertaista alkuperää, eikä sen voida katsoa alkaneen tietyssä paikassa tai kohdassa. Maskuliinisuuteen ei myöskään ole alkuperäistä muotoa tai mallia, jonka puoleen kääntyä silloin, kun halutaan määritellä, mitä se itse asiassa on. Eikä ole olemassa ketään, jota imitoida, kun halutaan olla maskuliinisia tai käyttäytyä ”maskuliinisesti”. Maskuliinisuudesta on olemassa vain lukuisia kopioita, jotka kellovat kulttuurissa. Näitä kopioita ei voi koskaan tuoda tai palauttaa takaisin originelliin maskuliinisuuteen, koska sellaista ei ole (Reeser 2010, 18).

Maskuliinisuuden ja miehuuden määritelmät saatetaan sekoittaa toisiinsa. Sama pätee tietenkin myös feminiinisyteen ja naiseuteen. Sukupuolentutkimuksessa maskuliinisuuteen liittyvä tutkimus keskittyy tavallisesti pelkästään miehiin, vaikka maskuliinisuuksista puhuttaisiinkin monikossa. Naisten maskuliinisuuksien muodot ja puolet jäävät olemattomiin. Sekä feminiinisyys että maskuliinisuus ovat kuitenkin kulttuurisia sopimuksia, jotka muuttuvat historiallisesti. Niillä ei ole selvää ruumiillista perustaa. Piirteitä, jotka on mielletty maskuliiniksi, on historian saatossa löydetty myös naisten tavoista esittää omaa sukupuoltaan. Tämä pätee niin verbaalisuuteen kuin ruumiillisuuteenkin. (Rossi 2004, 59).

Arto Jokisen mukaan maskuliinisuus ei – kuten ei feminiinisyyskään – ole universaaleja luonnolakeja vaan ihmisten tuottamia merkitysrakenteita sukupuolista. Ne ovat ideologisia, rakennettuja ja myös muutettavissa. Ominaisuudet, jotka on määritelty maskuliiniseksi (esitellään tarkemmin seuraavassa kappaleessa), tuottavat miehen kategorian. Jokisen mukaan tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi transmiestä voi pitää miehenä riippumatta korjausprosesseista tai siitä, onko hän saanut juridisen miehen sukupuolen, jos hän muuten täyttää maskuliiniset määritteet. Yleensä näin ei kuitenkaan ajatella, vaan maskuliinisia määreitä sovelletaan tietyn fyysis-anatomisen ruumiin omaaviin yksilöihin ja erotellaan todella maskuliiniset miehet vähemmän maskuliinisista. Käsitteen sukupuolipoliittinen ulottuvuus luo käsitystä siitä, mikä on miehekästä ja mikä ei, mikä normaalia ja mikä ei. Jokinen toteaa, että ”kun maskuliinisuudesta tulee miestä määrittävä piirteiden kategoria, saman aikaisesti siitä tulee myös määreiden joukko, joka määrittää miesten sukupuoli-identiteettejä”. Maskuliinisuus onkin siis miehisten ominaisuuksien ideaali ja mies sitä suuremmalla varmuudella ”mies”, mitä enemmän hän omaa näitä piirteitä (Jokinen 2010, 129).

Myös Reeser mainitsee, että maskuliinisuus voidaan nähdä ideologiana, sarjana uskomuksia, joita ihmiset omaksuvat ja joka vaikuttaa siihen, miten he elämäänsä elävät. Maskuliinisuuden tavoin myöskään ideologioilla ei ole yksittäistä jäljitettävää alkuperää. Ne luodaan ja monistetaan lukuisien kuvien, myyttien, diskurssien ja käytäntöjen kautta. Jatkuvan toiston avulla ideologiat saadaan näyttämään luonnollisilta, eikä niitä kyseenalaisteta. Kyseenalaistamattomuudella on oma erityinen funktionsa prosessissa, jossa maskuliinisuutta rakennetaan ideologiana. Myytit toimivat samalla tavalla kuin ideologiat. Ne toimivat keinona saada tietyt maskuliinisuuden muodot näyttämään ikuisilta ja muuttumattomilta. Ideologian tuottajana toimii siis myös käytäntö eli tapa toimia. Kun miehet toistavat tiettyä tapaa toimia, saattavat he toteuttaa maskuliinisuuden ideologiaa. Näihin käytäntöihin voi kuulua esimerkiksi urheilu, pelit tai vaatteet (Reeser 2010, 20–24).

Jokisen mukaan länsimaisessa kulttuurissa maskuliinisuuden perusominaisuuksia ovat fyysinen voima, hallitsevuus, kilpailullisuus, rationaalisuus, suoriutuminen ja väkivalta. Maskuliinisuuteen ei kuulu empaattisuus, emotionaalisuus tai yhteisöllisyys, jotka liitetään feminiiniseksi piirteiksi. Tästä jaosta on kirjoitettu 1960-luvulta lähtien naistutkimuksessa. Kyseessä on maskuliinisuuteen ja feminiinisyteen liitettävistä vastakohtaisista stereotyyppioista. Jokinen huomauttaa, että valtaosa ihmisistä jää näiden ääripäiden väliin ja siksi miesten ei oleteta omaavaan vain maskuliinisia piirteitä, vaan heille sallitaan myös ensisijaisesti naisiin liitettäviä piirteitä (Jokinen 2003, 8).

Kimmelin mielestä maskuliinisuus määrittynyt paitsi erona feminiinisuudesta, myös arvottamisena toisiin maskuliinisuuksiin. Miehen paikka miesten keskeisessä hierarkiassa löytyy kamppailemalla toisten miesten kanssa. Mies esittää miestä muille miehille ja kaipaa näiden kunnioitusta ja myös hyväksyntää. Miehisyyttä todistellaan niin työkavereille, ystäville kuin isille. Maskuliinisuutta todistellaan myös naisille, mutta se ei ole ensisijaista. Naisten suosio on kuitenkin yksi keino todistaa omaa mieheyttä toisille miehille. Maskuliinisuus on siis homososiaalisesti esitettyä ja säädeltyä. (Kimmel 1996, 7. Sit. Jokinen 2003, 15).

Poliiisit-sarjassa nähdään lukuisia fyysisiä kamppailutilanteita, joissa miesasiakas yrittää ottaa mittaa poliisista. Poliisille ei ole soveliaista tulla räyhäämään, näyttämään käsimerkkejä tai potkimaan poliisiautoa. Tätä kuitenkin tapahtuu ja osa asiakasmiehistä tuntuu jostain syystä kerjäävän pääsyä poliisiauton asiakastilaan ja putkaan (esimerkkinä tästä kausi 7, jakso 43, Turku. Tähän esimerkkiin palaan seuraavassa luvussa). Toki sarjassa nähdään myös putkaan haluavia naisia. Uhittelutilanteissa poliisimies todistaa omaa miehuuttaan asiakasmiehille – ja myös päinvastoin. Näissä tilanteissa voi mielestäni nähdä miesten välistä kilpailua ja kilpailullisuutta, mutta vain asiakasmiehen puolelta. Poliisin ei tarvitse kilpailla, sillä hänellä on valtaa jo valmiiksi. Asiakasmies voi kilpailla putkaan pääsystä esimerkiksi omassa kaveriporukassaan. Tavoitteen saavutettuaan hän on hetkellisesti eniten maskuliininen ja voittanut kilvoittelun miehuudesta omassa joukossaan. Kaikki nämä kohtaukset, joissa poliisimiehet ja (mies)asiakkaat ottavat yhteen rakentavat omalta osaltaan maskuliinisuutta sarjassa. Kuten Jokinen sanoo, naisten suosioon pääseminen on yksi keino todistaa miehuutta muille miehille. *Poliiisit*-sarjasta käy ilmi, että poliisit ovat joidenkin naisten suosiossa. Sarjassa jotkut naiset tulevat hyvinkin rohkeasti pyytämään nimmareita, halauksia, selfieitä tai jopa suoraan puhelinnumeroa.

Käsitys poliisista maskuliinisena ammattina ja poliisimiehistä maskuliinisuuden perikuvina elää ja Reeserin sanoin kelluu joka puolella länsimaisessa kulttuurissa. Fakta on, että poliisin työ on miehin ammatti. Naisten osuus poliisin koko henkilöstöstä oli 29% vuonna 2016. Naisten osuus poliisin kaikissa virkaryhmissä päälliköitä lukuun ottamatta on kuitenkin viime vuosina kasvanut. (Poliisin vuosikertomus 2016). Myös *Poliiisit*-sarjassa näkyy naispoliisien vähyys. Suurin osa sarjassa esiintyvistä poliiseista on miehiä. Kuvaa poliisin maskuliinisuudesta ovat pönkittäneet lukuisat poliisien representaatiot mediateksteissä, niin elokuvissa, tv-sarjoissa kuin kirjallisuudessakin. Kovanaamainen etsivä, kyseenalaisia keinoja käyttävä ja lain rajamailla operoiva poliisi, sankari-poliisi, joka pelastaa kaupungin rikollisilta. Siinä muutamia esimerkkejä poliisien representaatioista mediateksteistä.

Vaikka Jokisen luettelemissa maskuliinisuuden perusominaisuuksissa onkin kyse stereotyyppisistä ominaisuuksista, edellä mainituista ominaisuuksista lähes kaikki ovat sellaisia, joita poliisin työssä kuitenkin tarvitaan. Sarjan mukaan poliisin pitää olla fyysisesti voimakas, koska joutuu työssään tarvittaessa taltuttamaan asiakkaan käyttämällä voimaa. Kuten kaikkien muidenkin, myös poliisin täytyy hallita työtehtävänsä ja saada ne hoidettua. Poliisin työssä täytyy olla rationaalinen, siinä joutuu jo fyysisesti suoriutumaan, joutuu todistamaan väkivaltaista käytöstä ja puuttumaan siihen myös itse tarvittaessa väkivaltaa käyttämällä. Näihin ominaisuuksiin ja siihen, miten ne näkyvät sarjassa, tullaan palamaan tässä gradussa myöhemmin.

Maskuliinisten piirteiden lisäksi sarjassa esiintyviltä poliisimiehiltä löytyy myös empaattisia piirteitä asiakkaita kohtaan, tietenkin hieman asiakkaasta ja tehtävätyypistä riippuen. Koskettavat tehtävät, joissa esimerkiksi lapsen tai nuoren henki ja terveys ovat uhattuina tai pahat onnettomuudet vetävät poliisimiehet vakaviksi. Sarjassa moniin asiakkaisiin ja tilanteisiin suhtaudutaan myös huumorilla hyvinkin ymmärtäväisesti. Ennen kaikkea poliisit kuitenkin yrittävät olla neutraaleja asiakkaiden kanssa. Tunteet eivät saisi kuohua, vaikka asiakas ärsyttäisikin.

Jokisen mukaan maskuliinisuus on aina kulttuurisesti määrittynyttä. Se viittaa tietyssä kulttuurissa yhteisesti jaettuun käsitykseen siitä, mikä on maskuliinista. Suomalaisessa kulttuurissa maskuliinista on esimerkiksi fyysinen voima, heteroseksuaalisuus ja rationaalisuus. Kulttuurista maskuliinisuutta ei saa automaattisesti, vaan se on ansaittava ja sitä on todistettava. Se ansaitaan miehuuskokeiden avulla. Keskeistä on, että suorituksessa miehen fyysinen tai henkinen hyvinvointi joutuvat koetukselle. Tämä todistaa miehen maskuliinisesta kunnosta. Miehuus on ansaittava yhä uudelleen ja uudelleen. Suomalaiselle miehelle työ on yksi tapa ansaita sukupuolitettu maskuliinisuus (Jokinen 2000, 68-69, 211).

2.2 Maskuliinisuus ja työ

Hofsteden (2001, 313) mukaan töiden jakautumisessa sukupuolen mukaan on kyse kulttuurisesta konventiosta. Työt jaotellaan stereotyyppisesti ”maskuliinisiin” ja ”feminiinisiin”, mutta tämä jaottelu vaihtelee maasta ja jopa organisaatiosta toiseen aikojen kuluessa. Esimerkkejä ”maskuliinista” ja ”feminiinisistä” ammateista ovat poliisi, sotilas, lääkäri, sihteeri ja sairaanhoitaja.

Crank väittää, että mitä tulee niin ajatusmaailmaan kuin sukupuoleenkin, historiallisesti poliisiorganisaatiot ovat olleet miehisiä. Maskuliinisuus ei ole vain organisaation demografinen piirre, vaan kulttuurinen kuvaaja. Kulttuurisena teemana maskuliinisuus kantaa ideaa siitä, että vain mies on sopiva poliisiin työhön ja muut eivät ole. Maskuliinisuudessa on kyse sosiaalisesti määräytyneen roolin täyttymyksestä, jossa on selkeät odotukset sille mitä ”mies” on. Miehen roolille on neljä luonteenomaista teemaa: 1) välttää kaikkea hämärästi naismaista, 2) menestyksen ja sosiaalisen statuksen saavuttaminen, 3) miehinen kovuuden ja itseluottamuksen vaikutelma sekä 4) aggressiivisuuden, uskaltamisen ja väkivallan aura. Poliisin työympäristö myös kannustaa maskuliiniseen käytökseen (Crank 2004, 230-231).

Crankin väitettä maskuliinisuudesta kulttuurisena teemana voi kritisoida siitä, että nainenkin voi olla maskuliininen. Mitä hänen muihin väitteisiinsä tulee, *Poliisit*-sarjaa seuraamalla väitteistä ainakin 1, 3 ja 4 tulevat osittain lihaksi, väite 2 ei niinkään. Stereotyyppisesti naismaisia piirteitä sarjassa nähdään harvoin. Tunteille ja emotionaalisuudelle on kyllä tilaa, mutta poliiseja ei nähdä sarjassa esimerkiksi itkemässä koskettavien työtehtävienkään kohdalla. Väitteen kolme mukaisesti sarjaa katsomalla näkee, miten poliisin rooliin kuuluu itseluottamuksen ja joissakin tilanteissa myös kovuuden vaikutelma. Puohinimen & Nymanin (2007, 63 - 64) mukaan kaikkiin rooleihin liittyy käyttäytymistapoja, odotuksia, oikeuksia ja velvollisuuksia. Rooleihin liittyy myös itseään toteuttava ennuste ja rooliodotuksista poikkeaminen herättää epäilyksiä. Poliisin odotetaan käyttävän roolissaan tietyllä tavalla, esimerkiksi olemalla itsevarma ja tarvittaessa myös kova. Poliisilla on hyvä olla tietty itsevarmuus tai ainakin sen vaikutelma, etenkin hankalien asiakkaiden kohdalla. Tämä näkyy sarjassakin. Kovuuskaan ei liene liikaa, jos kyse on aggressiivisesti käyttäytyvästä asiakkaasta. Väitteen neljä mukaan poliisilla täytyy olla ainakin uskaltamisen aura. Väite väkivallan aurasta toteutuu siinä mielessä, että poliisilla on kuitenkin keinot ja lupa käyttää väkivaltaa, jos ensisijaiset keinot eivät auta.

Maskuliinisuuksia tuotetaan kulttuurisissa ja yhteiskunnallisissa rakenteissa. Connelin mukaan keskeisiä ovat tuotantoon, työhön, läheisiin ihmissuhteisiin ja valtaan liittyvät rakenteet. Taloudelliset seikat ja organisaatiollinen rakenne liittyvät maskuliinisuuksien rakentamiseen kaikkien intimitimmällä tasolla (Connell 1995, 38). Maskuliinisuuksia järjestää ja konstruoi ennen muuta työelämä. Edelleenkin on olemassa miesten ja naisten alat. Työn sukupuolittunut jakautuminen tarjoaa tietyille ihmisille tietyt työt. Vallan rakenteissa ylintä valtaa pitävät ennen kaikkea miehet.

Tämä tarkoittaa poliittista ja taloudellista eliittiä, mutta myös järjestyksen valvontaa ja rangaistuslaitosta (Connell 1987 ja 1995. Sit. Jokinen 2003, 13). Vaikka valta on keskittynyt miehille, se ei tarkoita, että kaikilla miehillä olisi valtaa, vaan yleensä valta ja vallankäyttö assosioituvat miehiin. Vallankäyttö on siis yksi tapa rakentaa maskuliinista subjektia. Valtaa käyttävä mies (tai nainen) on maskuliininen, kun taas vallan kohteena oleva nainen (tai mies) feminiininen (Jokinen 2003, 14).

Connellin ja Jokisen mainitsema vallankäyttö kuuluu poliisin ammattiin. Poliisi valvoo järjestystä ja saa käyttää valtaa keinoilla, jotka eivät ole muille kansalaisille mahdollisia. Poliisi on auktoriteetti, jonka kehoituksia tulisi totella. Sarjassa tyypillisissä tilanteissa päihtynyt tai häiritsevästi käyttäytyvä henkilö poistetaan paikalta – ja myös kotoaan – poliisien toimesta. On myös lukuisia muita tilanteita, joissa poliisi keskustelee asiakkaan kanssa siitä, mikä on järkevää käytöstä ja miksi asiakas ei ole käyttäytynyt kovin järkevästi. Suurimmassa osassa näissä tilanteissa poliisin asiakkaana on mies.

2.3 Hegemoninen maskuliinisuus

Hegemonisen maskuliinisuuden käsite on mies- ja maskuliinisuustutkimuksen keskeisin käsite vallan ohella ja se on peräisin vuodelta 1985. Käsitteen esittelivät artikkelissaan Tim Carrigan, nykyisen miestutkimuksen keskeisin nimi R.W Connell² sekä John Lee. Sana ”hegemonia” tulee Antonio Gramscilta. Marxilaisessa teoriassa sillä viitattiin hallitsevan luokan johtoasemaan ja valtaan. Hegemonisella maskuliinisuudella viitataan tiettyyn historiallisessa ajassa ja paikassa esiintyvään kulttuurisesti idealisoituun maskuliinisuuteen ja siihen liittyviin hallitsevassa asemassa oleviin arvoihin ja maailmankatsomukseen. Yhteiskunnassa poliittista, sosiaalista, taloudellista ja uskonnollista valtaa käyttävä miesten ryhmä muodostaa johtavan luokan, vaikka he eivät olisikaan hegemonisen maskuliinisuuden ”mannekiineja”. Hegemoninen maskuliinisuus sisältää myös ihanteen, joka symboloi tai ilmentää sitä. Suomalaisia ideaaleja ovat esimerkiksi C.G.E. Mannerheim ja Tuntemattoman sotilaan Antti Rokka, mutta ensin mainittu on ennemmin hegemonisen maskuliinisuuden myyttinen kuin historiallinen ”mannekiini” (Ahlbäck et al. 2012, 173–174).

² Connell on yhdessä James W. Messerschmidtin kanssa vastannut hegemonisen maskuliinisuuden käsitteeseen kohdistuvaan kritiikkiin vuonna 2005 artikkelissaan ”Hegemonic Masculinity – Rethinking the Concept”.

Carrigan, Connell ja Lee (1985, 156) huomauttavat, että hegemonia edellyttää myös suostuttelua ja yksi suostuttelun tärkeimmistä välineistä on kaupallinen valtamedia. Jokisen mukaan hegemoninen maskuliinisuus on symbolisesti ihannoitua mediassa. Hegemonisen maskuliinisuuden johtava asema perustuu kykyyn hallita todellisuuden tulkintoja siitä, mikä on normaalia. Johtava luokka voi käyttää armeijaa, poliisia tai rangaistuslaitosta pakkokeinoina. Heillä on käytössään myös suostuttelukeinot. Jokisen mukaan ”suurin osa miehistä ei koskaan saavuta hegemonista asemaa, mutta tukee hegemoniaa, koska se tarjoaa sukupuoleen perustuvia oikeuksia ja myös vaikuttaa asioiden luonnolliselta tilalta”. (Jokinen 2010, 130 - 133).

Teoriaa hegemonisesta maskuliinisuudesta on kritisoitu siitä, että se jättää epäselväksi, mitä se lopulta on: onko se ”ihanne, tietyn miesryhmän tyyli vai tiettyjen miesten valta-asema”? Connell on väittänyt, että patriarkaatin legitimointi on hegemonisen maskuliinisuuden tärkein tehtävä. Tätäkin väitettä on kritisoitu (Jokinen et al. 2012, 174 - 175).

Väitöskirjassaan Nieminen (2013, 50) mainitsee Connellin käsitteet hegemoniaa kannattava maskuliinisuus, marginalisoidut maskuliinisuudet sekä alistetut maskuliinisuudet. Ensimmäisenä mainittu viittaa niihin miehiin, jotka aktiivisesti tavoittelevat hegemoniaa kuitenkin onnistumatta siinä. Tämä maskuliinisuuden muoto on avoinna miehille ryhmänä, koska potentiaalisesti kaikki miehet voivat hyötyä hegemonian etuoikeuksista joko suoraan tai epäsuorasti (Kahn 2009, 35. Sit. Connell 1995). Connellin teorian ongelmana nähdään se, että nämä muut käsitteet jäävät sisältöään epämääräisiksi verrattuna hegemonisen maskuliinisuuden käsitteisiin.

Hegemonista prosessia ymmärtääkseen Connell ehdottaa, että hegemoninen maskuliinisuus sisältää neljä tyyppiä hierakkisista suhteista. Ne ovat hallitseva maskuliinisuus, marginalisoitu maskuliinisuus, hegemoniaa kannattava ja alistettu maskuliinisuus. Hallitsevalla maskuliinisuudella viitataan idealisoituun ja sosiaalisesti hyväksytyyn tapaan olla mies. Connellin mielestä länsimaissa korostetaan kilpailua, vaurautta, aggressiivisuutta ja heteroseksuaalisuutta (Kahn 2009, 32. Sit. Connell 2001).

Poliisi ei kuulu johtavaan luokkaan, mutta asemansa puolesta tukee johtavaa luokkaa, kuten Jokinen edellä toteaa. Hegemonisen maskuliinisuuden tukeminen tuskin edellyttää tietoisuutta siitä. Hegemonian tukeminen on ulkoa päin annettua. Lakia säätävät tahot ovat hegemonisessa ase-

massa ja poliisi toimii lain puitteissa. Entä onko poliisi hegemonisen maskuliinisuuden niin sanottu mannekiini? Ainakin sanavalmiita sarjassa esiintyvät poliisit ovat, kuten on esimerkiksi Jokisen mainitsema suomalainen ideaali, Tuntemattoman sotilaan Antti Rokka.

2.4 Miehet ja väkivalta

Whiteheadin mukaan väkivalta edustaa maskuliinisen roolikäyttäytymisen pimeää puolta. Miesten väkivaltaisuus ulottuu yksityisestä tilasta julkiseen. Julkisessa tilassa uhkana on sattumanvaraisen väkivallan uhriksi joutuminen. Uhreja voivat olla naisten ja lasten lisäksi myös miehet itse. Whitehead väittää, että miesten taipumus väkivaltaisuuteen on luultavasti yksi suurimmista kurjuutta aiheuttavista tekijöistä maailmassa. Miesten väkivaltaisuudessa ei ole kyse vain biologiasta, genetiikasta tai deterministisistä ratkaisuista. Miesten väkivaltaisuuteen kuuluu sosiaalinen ulottuvuus, joka leviää useimmissa kulttuureissa. Whiteheadin mukaan tällä vuosituhatluvalla on valloillaan erityisen vakuuttava, suostutteleva ja salakavala väkivallan diskurssi, on se sitten tuotu esiin median tai yksittäisten miesten toiminnan kautta. Tämä diskurssi on erityisen voimakas siinä mielessä, että se tarjoaa miesten väkivaltaisuuden oikeuttamista voyeristisena viihteenä. Kyse ei ole vain viestinnästä, vaan myös pohjimmitaan kokoelmasta käytäntöjä, asenteita ja uskomissysteemejä, jotka tekevät miesten väkivaltaisuudesta normaalia ja vääjäämätöntä (Whitehead 2002, 36–38).

Väkivaltaisuus on siis yksi maskuliinisuuden avainominaisuuksista. Sukupuoli liittyy väkivallanteoihin ja siihen, miten se käsitetään, tapoihin, joilla sitä esitetään sekä yhteiskunnallisiin toimiin, joilla siihen pyritään puuttumaan. Sukupuolittuneen väkivallan käsite sisältää miesten toisiin miehiin kohdistaman väkivallan (jota *Poliisit*-sarjassakin paljon kuvataan), mutta myös esimerkiksi naisten toisiin naisiin tai lapsiin kohdistuvan väkivallan sekä lesboihin ja homoihin liittyvät viharikokset. Kuva väkivallasta ei ole symmetrinen. Naisiin kohdistuu väkivaltaa perheessä ja parisuhhteissa, miesten kohtaama väkivalta on usein katuväkivaltaa, miesryhmissä esiintyvää ja huvipaikeissa koettua väkivaltaa (Keskinen 2010, 243).

Poliisit-sarja esittää edellä kuvattua Keskinen teoriaa. Sarjassa miehet tappelevat ja rähinöivät kaduilla, poliisi tulee noutamaan yökerhoista ulosheitettyjä, siellä tappeluun joutuneita miehiä. Silloin kun sarjassa mennään kotikäynneille, kyseessä on usein perheväkivalta tai sen uhka. Tavallisesti näissä kohtauksissa kotona on päihtynyt isä, tämän peloissaan oleva vaimo sekä lapset. Myös

tilastot puhuvat miesten väkivaltaisuuden puolesta. Tilastokeskuksen tietojen mukaan kaikista 2015 rikoksiin syyllisiksi epäillyistä suomen kansalaisista miehiä oli 78,5 % (Tilastokeskus). Rikoksia, jotka tilastokeskus listaa ovat murrot, moottoriajoneuvojen anastukset ja luvaton käyttö, ryöstöt, vahingonteot, murhat, tapot, surmat, pahoinpitelyt, raiskaukset, rattijuopumukset, huumausainerikokset sekä liikenne- ja ajoneuvorikkomukset.

Hannu Lauerma mukaan alkoholin yhteys henkirikoksiin ja väkivaltaan on Suomessa poikkeuksellisen voimakas. Vuosina 2003–2009 Suomessa 69 % aikuisten välisissä henkirikoksista kaikki osapuolet olivat humalassa tapahtumahetkellä. 82 prosentissa rikoksista ainakin yksi osapuoli oli humalassa. (Lauerma 2014, 83). Mitä tulee Suomen maantieteeseen ja väkivaltaan, miesten väkivalta Suomessa on yleisintä Idässä ja Pohjoisessa. Henkirikoksia tehdään siellä moninkertaisesti enemmän kuin Varsinais-Suomessa tai Länsi-Uudellamaalla (Lauerma 2014, 85).

Lauerman esittämät luvut heijastuvat myös *Poliisit*-sarjaan. Suurin osa kaikista poliisin asiakkaaksi päätyvistä henkilöistä (joista useat ovat miehiä) on tapahtumahetkellä humalassa. Humalassa rähinöidään, tapellaan, lyödään, varastetaan ja tehdään ilkivaltaa. Siinä samalla satutetaan sivullisia-kin ihmisiä. Martti Grönfors (1994, 72) huomauttaa kuitenkin, että vaikka väkivalta on keskeinen osa miehistä kulttuuria, se ei tarkoita sitä, että se ilmenisi aina fyysisenä aktina. Se tarkoittaa myös sitä, että opitaan arvot ja asenteet, jotka voivat tuottaa seurauksenaan fyysistä väkivaltaa. Arto Jokisen mukaan maskuliinisuuden representaatioihin kulttuuriteksteissä kuuluu se, että positiiviset väkivaltasankarit vastustavat väkivaltaa, mutta hallitsevat sen kuitenkin tarvittaessa. Kultivoitunut mies ei käyttäydy väkivaltaisesti, mutta on valmis väkivaltaan, jos tilanteessa sitä vaaditaan. (Jokinen 1995, 99).

Myös *Poliisit*-sarjassa toistuu kohtauksia, joissa väkivallan uhka leijuu ilmassa, mutta mitään ei tapahdu tai se saadaan estettyä. Poliisit saavat myös ilmoituksia, joissa vaikuttaa olevan kyse vakavastakin väkivallantekoon liittyvästä asiasta, mutta tapaus osoittautuu perättömäksi. Esimerkkeinä tästä ovat ilmoitukset mahdollisista puukkotappelusta (eräässä Forssa-jaksossa näin on ollut) tai kuulluista laukauksista, mutta todellisuudessa mitään ei ole tapahtunut, eikä paikan päältä edes tavoiteta ketään.

Sarja representoi poliisit positiivisina väkivaltasankareina. Asiakkaiden kanssa yritetään selvittää ensisijaisesti puhumalla, kuten poliisin työssä kuuluu tehdä. Amerikkalaisessa kulttuurissa ja

Cops-sarjassa poliisin käyttäytyminen on hyvin erilaista. Vasta aivan viimeisenä keinona on fyysinen voimankäyttö tai sillä uhkaaminen. Epäiltyjen tai rikollisten perässä joudutaan juoksemaan maastossa, taltuttamaan epäilty fyysisellä voimalla, uhkailemaan sähköllä tai väkisin laittamaan vastusteleva kiinniotettu poliisiauton asiakastilaan. Nämä ovat kovimpia keinoja, joita sarja esittää. Suomessa tilanteet, joissa poliisi ampuu laukauksia tai edes uhkaa aseella ovat äärimmäisen harvinaisia. (Poliisiammattikorkeakoulu 2016).

3 PUHE POLIISIT-SARJASSA

Elokuva ja televisiotutkimuksessa äänet jaetaan diegeettisiin ja ei-diegeettisiin. Diegeettisillä äänillä tarkoitetaan ääniä, joiden lähde näkyy kuvassa. Esimerkkinä tästä on puheääni. Ei-diegeettisillä äänillä puolestaan tarkoitetaan ääniä, joiden lähde ei näy kuvassa. Tästä esimerkkinä on musiikki (Elokuvantaju). Tässä luvussa käsitelen diegeettistä ääntä eli puhetta *Poliisit*-sarjassa ja sitä kuinka puheella rakennetaan maskuliinisuutta.

Poliisit-sarjassa kuullaan poliisien välistä puhetta sekä poliisien ja asiakkaiden välistä puhetta. Sarjassa poliisit itse toimivat myös kertojina, selostaen ruudussa näkyviä tapahtumia. Nämä kertojaosuudet on kuvattu studiossa niin, että poliisit selostavat ja kertaavat tapahtumia, jotka ruudussa nähdään tai on juuri nähty. He istuvat hieman vinottain taustatoimittajaan nähden, joka ei näy kuvassa. Näissä kertojaosuuksissa poliisit on kuvattu puolilähikuvassa. Kuvissa vuorottelevat poliisit kertojina ja oikeat tapahtumat kaupungeissa.

Kuva 1. Tyypillinen puolilähikuva *Poliisit*-sarjasta, jossa poliisi kertoo jostakin työtehtävän tapahtumista. Kausi 8, jakso 26 Forssa.

Kieli (puhe) on keskeistä maskuliinisuudelle. Yksi vastaus sille, mistä maskuliinisuus tulee, on, että se luodaan kielellisesti ja että kieltä ei voida koskaan erottaa siitä, mitä pidetään maskuliinisenä. Koska ymmärrys on suurelta osin välitetty kielen kautta, maskuliinisuutta tutkittaessa on tutkittava myös kieltä (Reeser 2010, 29). Koivunen huomauttaa, että kieli erilaisin ilmauksin määrittää mieheyttä kuten naiseuttakin sekä myös arvottaa niitä. Kielenkäyttö on sukupuolittunutta, mistä kertoo esimerkiksi se, miten miehikkään synonyymiksi annetaan adjektiivit järkähtämätön, rohkea ja vahva (Koivunen 1996, 48 - 49).

Holmes on listannut laajasti siteerattuja piirteitä maskuliinisesta ja feminiinisestä viestintätyylistä. Maskuliinisia piirteitä ovat suoruus, aggressiivisuus, kilpailullisuus, autonomisuus (itsehallinnolli-

suus), puheajan hallinta, aggressiivinen toisen keskeyttäminen, tehtäväorientoituvuus ja referenssisuuntautuneisuus. (Holmes 2000. Sit. Litosseliti 2006,128). Hofstede on tehnyt jaottelua maskuliinisiin ja feminiinisiin viestintäkulttuureihin. Maskuliinisessa yhteiskunnassa sosiaaliset sukupuoliroolit ovat selvästi erilaisia: miesten tulisi olla itsevarmoja (jämaköitä), kovia ja keskittyä materiaaliseen menestykseen. Naisten taaskin tulisi olla vaatimattomia, helliä ja huolissaan elämän laadusta. Feminiinisissä yhteiskunnissa roolit puolestaan ovat osittain päällekkäisiä. Sekä miesten että naisten tulisi olla sitä, mitä naiset ovat maskuliinisissa kulttuureissa (Hofstede 2001, 297). Hofsteden jaottelussa äärimmäisen feminiinisen päähän kuuluvat Pohjoismaat ja Hollanti (Hofstede 2001, 285-286).

Hofsteden maavertailun mukaan Suomi on feminiininen maa. Se tarkoittaa sitä, että hallitsevia arvoja yhteiskunnassa ovat toisista välittäminen ja elämän laatu. Feminiinisissä yhteiskunnissa elämän laatu on menestyksen merkki, eikä joukosta erottumista pidetä ihailtavana. Feminiinisissä yhteiskunnissa arvostetaan tasa-arvoa ja solidaarisuutta. Työelämä on joustavaa ja ihmiset arvostavat vapaa-aikaa. Maskuliiniseen yhteiskuntaan kuuluu sen sijaan kilpailu, saavutukset ja menestys. Nämä ajatukset perustuvat Hofsteden tutkimuksiin siitä, miten kunkin maan kulttuuri vaikuttaa työpaikan arvoihin. Tutkimukseen perustavalla kirjallaan *Cultures's Consequences*, johon aiemmin viittasin, Hofstedestä tuli vertailevan kulttuurienvälisen tutkimuksen perustaja. (Hofstede Insights).

3.1 Gricen maksiimit

Kehystän ensin puheen analyysiä H. P Gricen teorialla keskustelun periaatteista. Sen jälkeen esitelen keskusteluanalyysin peruskäsitteitä ja lopuksi tulevat keskustelujen litteroinnit ja niiden analyysi.

Englantilainen kielifilosofi H.P Grice esitti keskustelun periaatteet eli maksiimit 1960-luvun lopulla luentosarjassaan. Gricen mukaan voidaan erottaa neljä kategoriaa. Immanuel Kantia toistaen Grice nimeää kategoriat määrän, laadun, yhtenäisyyden ja tavan kategorioiksi eli periaatteiksi (maksimeiksi). Määrän maksiimissa puhujan panos on oltava niin informatiivinen kuin on vaadittu, eikä se saa olla enemmän informatiivinen kuin on vaadittu. Eli puhuja ei saa kertoa liikaa eikä myöskään liian vähän. Laadun maksiimin kohdalla Grice neuvoo: ”yritä tehdä kontribuutiostasi sellainen, joka on totta” eli älä sano sellaista, minkä uskot olevan perusteetonta tai vailla

riittävää perustetta. Yhtenäisyyden maksimissa Grice antaa yleisen ohjeen: pysy oleellisessa. Tavan maksimin mukaan puhujan on oltava selkeä, vältettävä ilmaisussaan epäselvyyttä ja monitulkintaisuutta sekä oltava lyhytsanainen ja järjestynyt. (Grice 1991, 26 – 27).

Gricen maksimeja kohtaan on myös osoitettu kritiikkiä. Thomasin mukaan Grice ehdottaa sääntöjen sarjaa tehokkaaseen keskusteluun ja että hänen maksiminsa tulisi aina ottaa huomioon keskustelussa. Thomas muistuttaa, että vaikka Gricen teoria ei ole riittävä ja siinä on paljon aukkoja, mitään parempaakaan sen tilalle ei ole tullut (Thomas 1998, 76. Sit. Hadi 2013, 70). Taillard hyökkää myös Gricen väitteitä vastaan siitä, että ihmiset ovat normaalisti yhteistyöhaluisia ja noudattavat maksimeja. Hän huomauttaa, että ihmisten kommunikointi lepää puhujien ja yleisön tavoitteiden välisen jännitteen välillä. Hän uskoo, että viestintätilanteita ohjaa oma etu ja omat mielenkiinnon kohteet, mutta se ei tarkoita, että aina puhuisimme totta (Taillard 2004, 247. Sit. Hadi 2013, 70–71.)

Sarangin & Slembrouckin mukaan Gricen viitekehykseen pitäisi kuulua yhteiskunnalliset tekijät, kuten puhujien sosiaalinen asema. Gricen teoria on myös liikaa vääristynyt kohti huomiota yhteisestä päämäärästä ihmisten välisessä viestinnässä. (Sarang & Slembrouck 1992. Sit. Hadi 2013, 71).

Kritiikistä huolimatta koin Gricen maksimit puheen analyysin kannalta hyödylliseksi, järkeväksi ja selkeäksi työkaluksi. Kaikkien meidän olisi hyvä puhua niin, että emme kerro liikaa, emmekä liian vähän, emme sano perusteettomia asioita, pysymme oleellisessa ja vältämme monitulkintaisuutta. Eritoten maksimeja tulisi noudattaa viranomaisten viestinnässä.

3.2 Keskusteluanalyysin lähtökohtia

Tässä puheen analyysin osiossa tulen käyttämään joitakin keskusteluanalyysin perustermejä. Hakulisen mukaan keskusteluanalyysillä halutaan selvittää, mitä kaikkea puheenvuoroilla saadaan aikaiseksi. Keskusteluanalyyseissa tutkimuskohteena on naturalistinen aineisto eli puhe aidossa keskustelutilanteissa (Hakulinen 1997, 15).

Oma aineistoni perustuu *Poliisit*-sarjassa kuultuun aitoon, poliisien väliseen sekä poliisien ja asiakkaiden väliseen puheeseen. Keskusteluanalyysin peruskäsitteitä ja rakenteita ovat mm. vuorot (vuoroparit), vierusparit, preferenssijärjestys ja osallistumiskehikko.

Keskustelututkimuksessa virkkeestä käytetään termiä *lausuma*. Se on siis samantyylinen kuin kirjoitetun kielen virke (Hakulinen 1997, 37). Kahden hengen keskustelua kutsutaan *dyadiksi* ja puhujien vuorottelu noudattelee kaavaa AB AB AB. Monen hengen keskusteluissa kaava on erilainen, mutta se ei mekaanisesti noudata kaavaa ABCD ABCD ABCD (Londen 1997, 57). *Vieruspareilla* tarkoitetaan esimerkiksi tervehdystä ja vastatervehdystä, pyyntöä ja siihen suostumista tai siitä kieltäytymistä, kannanottoa ja samanmielisyyttä tai erimielisyyttä siihen. Vierusparin jälkijäsen voi valikoitua kahdesta vastakkaisesta vaihtoehdosta (samanmielisyyss/erimielisyys). Valikoitumista ohjaa *preferenssijärjestys*. Pyyntöön suostuminen on preferoitu jälkijäsen ja kieltäytyminen preferoimaton jälkijäsen (Tainio 1997, 93–94). *Osallistumiskehikon* käsitteellä tarkoitetaan tapaa, jolla keskusteluanalysissä hahmotetaan vuorovaikutustilanne. Osallistumiskehikko koostuu kahdesta tai useammasta osallistujasta ja se on koko ajan liikkeessä (Seppänen 1997, 156).

Keskustelujen litteroimiseen käytetään erilaisia merkkejä. Itse käytän tässä työssä Poliisit-sarjan puheen litterointiin Liisa Tainion toimittamassa kirjassa ”Keskusteluanalyysin perusteet” sekä hänen väitöskirjassaan ”Puhuvan naisen paikka” käytettyä litterointimerkistöä. Merkistö on liitteenä gradun lopussa.

Ääni- ja kuvanauhojen litterointi on oleellinen osa keskustelun tutkimusta. Käytännön elämässä täydellisen tarkkaa, havainnot neutraalisti välittävää litteraatiota, ei tietenkään ole mahdollista tehdä. Seppäsen mukaan litteroinnissa päähuomio kohdistetaan ”sellaisiin piirteisiin, jotka ovat tärkeitä keskustelun etenemisen ja puhujien välisen vuorovaikutuksen kuvaamisen kannalta”. Litterointiin otetaan mukaan niin änkytykset, takeltelut ja huokaukset, koska ennen analyysiä ei voida tietää, mitkä piirteet ovat ratkaisevia keskustelun kululle ja vuorovaikutuksen synnylle (Seppänen 1997, 18–21).

Poliisit-sarjassa esiintyvä puhe kuuluu institutionaalisen puheen kategoriaan. Se eroaa arkipuheesta sillä, että poliisit puhuvat poliisin roolissa asiakkaille. Keskusteluanalysissä termillä institutionaalinen puhe tarkoitetaan puhetta, jonka avulla puhujat suorittavat erityisiä institutionaalisia tehtäviä. Instituutioiden ammattilaisten ja asiakkaiden väliset keskustelut sekä ammattilaisten keskinäinen puhe ovat institutionaalista keskustelua. Instituutioita ovat esimerkiksi oikeuslaitos (poliisi), joukkotiedotus ja terveydenhuolto. (Peräkylä 1997, 177– 178, 180).

Paul Drew ja John Heritage ovat löytäneet institutionaalisen puheen tutkimuksissa piirteitä, joihin liittyy ns. instituution leima. He ovat kiteyttäneet nämä löydökset institutionaalisen keskustelun

piirteiksi, joista yksi ja tämän työn kannalta oleellinen on vuorovaikutuksen epäsymmetrisyys. Tähän piirteeseen kuulu se, että ammattilaiset ja asiakkaat ottavat keskustelussa keskenään hyvinkin erilaiset asemat. Pääsääntöisesti ammattilaiset kontrolloivat vuorovaikutuksen kulkua ja voivat olla tietävän osapuolen asemassa, vaikka myös asiakas käyttää kontrolloimiskeinoja. Keskustelua rakennettaessa myös asiakkaan tieto ja ymmärryskyky otetaan huomioon (Peräkylä 1997, 180 - 182).

3.3 Puheen analyysi ja tulokset

Poliisit-sarjaa katsomalla selviää, että puhe sarjassa voidaan jakaa kahteen pääluokkaan: poliisien keskinäiseen puheeseen sekä poliisien ja asiakkaiden väliseen puheeseen. Poliisien keskinäinen puhe on usein hyvin humoristista ja vapaamuotoista. Se eroaa välillä hyvinkin vahvasti asiakkaiden kanssa käydystä puheesta. Poliisiautossa voidaan vitsailla ja käsitellä huumorin keinoin edellisiä tehtäviä. Puhe muuttuu ammattimaiseksi heti, kun hätäkeskukselta saadaan tehtävä ja ollaan kiireellä ajamassa tapahtumapaikalle. Asiakkaan kohdatessaan poliisin puhe muuttuu ammattimaiseksi puheeksi, jossa selvitetään ensin mitä on tapahtunut ja sitten poliisi hieman tehtävästä riippuen yleensä kehottaa tai käskee asiakasta tekemään jotakin (esim. poistumaan paikalta). Poliisi on tässä tietävä osapuoli ja kontrolloi vuorovaikutuksen kulkua. Asiakas voi omin keinoin myös yrittää kontrolloida vuorovaikutusta. Tehtävät jakaantuvat yleensä niin, että asiakas poistuu itse paikalta tai häntä kehoitetaan poistumaan, hän lähtee poliisin kyydissä putkaan tai ambulanssin kyydissä sairaalan päivystykseen. Hieman asiakkaasta ja tapauksesta riippuen poliisin ja asiakkaan välinen puhe voi myös olla hyvin humoristista, eikä mitään kehotusta kummempaa tarvita.

Poliisin ja asiakkaiden välinen puhe voidaan jakaa alaluokkiin sen mukaan, minkälaiset tapaukset sarjassa toistuvat. Valittuja jaksoja katsomalla olen päätenyt viiteen seuraavaan alaluokkaan: hädänalaiset asiakkaat, häiriökäyttäytymiset, satunnaiset kohtaamiset asiakkaiden kanssa, poliisin kontaktia ottavat henkilöt sekä kehottava puhe poliisilta asiakkaalle. Sarja on osoittanut, että hätäkin voi olla monenlaista. Kyseessä voi hengenhädän lisäksi olla hätä omasta kännykästä, joka on pudonnut satamalaiturin lautojen väliin (esimerkiksi kausi 7, jakso 42, Oulu). Häiriökäyttäytymisiin liittyy useimmiten ihmisjoukko, mutta kyse voi olla myös yksittäisestä ihmisestä. Nämä molemmat esimerkit löytyvät kauden 7 jaksosta 43 (Turku). Satunnaiset kohtaamisetkin voivat

olla luonteeltaan vakavia tai humoristisia, kuten Forssan esimerkki osoittaa. Poliisiin otetaan kontaktia niin työn puitteissa, esimerkiksi tullaan ilmoittamaan potentiaalisesta tehtävästä tai epämuodollisesti pyytämään esimerkiksi nimikirjoitusta, kuten Oulun jaksossa tapahtui.

Olen lyhentänyt kaikkia litteroituja kohtauksia siten, että kohtauksessa kuullut, mutta graduni kannalta tarpeettomat lyhyet lausumat olen jättänyt pois. Lyhentämisen olen tehnyt niin, ettei litteroidun osuuden kokonaisuus ole kärsinyt.

Ensimmäinen esimerkissä yhdistyvät hädänalainen ja satunnainen kohtaaminen. Sattumalta toinen Turun partiosta huomaa pimeällä ja sateisella parkkipaikalla ”mytyn”, joka osoittautuu verissä päin maassa makaavaksi mieheksi. Mies on sekavassa tilassa ja ambulanssi tilataan paikalle.

Hädänalainen henkilö (Puhe hädänalaiselle).

Esimerkki 1: Kausi 5, jakso 7 (Turku)

01 Jalonen: Mikäs / tässäki? / (0.9) /Hei, herätys! Poliisi tässä. Poliisi tässä. Ooks sää kaatunu?

02 Asiakas: En.

03 Jalonen: Sul on päässä hirvee haava, verta tullu. Sää makoilet täällä parkki...määrällä parkkipaikalla.

04 Jalonen: ((kertojana)) Huomasin parkkipaikalla jonkun mytyn mies verissä päin. Mies oli todella paljon juonu, oli tosi päihtynyt, ei edes tiennyt että häneltä vuotaa kahdesta eri kohtaa verta päästä, ei osannu oikeen kertoo missä hän on ollut iltaa viettämässä tai missä hän nytään on.

05 Tuominen: Mää tota soitan ambulanssin.

06 Asiakas: Ambulanssin?

07 Jalonen: Sul on pää ihan veressä siel takaa ja tota, älä hirveesti, kato nyt kättäski. Mikä sun vointi o?

08 Asiakas: Ihan hyvä.

09 Tuominen: ((soittaa hätäkeskukseen)) /Oikeessa silmäkulmassa ja sitte tota takaraivossa on ruhjeet. Nii on tulleet kyllä pienet lammikot tohon asfaltille. /Juu me ollaan tässä /hyvä! Juu /moi! Sieltä lanssi tulee nii ollaan sen aikaa.

10 Tuominen: Kevyt kenttäkierähdys. /Pääsithän sää.

11 Asiakas: Ainahan sitä pystyyn pääsee.

12 Tuominen: /Niin pystyyn pääsee. Kato nyt tommoset tullu sun päästä toho.

13 Asiakas: Mitä toi on?

14 Tuominen: Verta.

15 Jalonen: Päästä tullut.

16 Asiakas: Ei varmaan oo.

17 Jalonen: ((kertojana)) Oli kovin sekavan olonen. Kyseli koko ajan missä hän on ja mikä auto meidän poliisiautosta et mikä auto toi on ja miks tässä odotellaan ja hänelle joutu monet kerrat selittää samat asiat.

18 Jalonen: Tuu tohon lämmitteleen autoon ootellaan sitä ambulanssia. Mennään tohon auton puolelle lämmittelemään.

19 Jalonen: Mennään tonne ambulanssiin, ambulanssiin päin. ((Kertojana)) He otti saman tien miehen ambulanssiinsa tarkistettavaksi ja siinä vielä tokas sitte et he vievät ensiapuun tarkistettavaksi, ettei oo mitään pahempaa päähän sattunut.

20 Tuominen: Tuliks se setämies valmiiks...vanha herra?

21 Jalonen: Setämies tuli valmiiks ja ne lähtee viemään sitä sairaalaan. Hyvä löytö oli hehe. Katoin et mikä...

22 Tuominen: Ei sitä paljoo ees näkynyt oli niin tummassa kohtaa tuolla.

23 Jalonen: Hei mieti, siitä ois voinu joku autolla ajaa ylitte vaikka.

24 Tuominen: No melkeen joo.

Peräkylän (1997) mukaan institutionaalisessa puheessa ammattilaiset kontrolloivat vuorovaikutuksen kulkua, mikä näkyy myös edellä olevassa esimerkissä. Parkkipaikalta löydetyn asiakkaan ymmärryskyky ei ollut paras mahdollinen, sillä hän oli verissä päin, eikä muistanut edes missä oli ollut iltaa viettämässä ja miten oli parkkipaikalle päätynyt. Hän ei myöskään ymmärtänyt, mikä auto poliisiauto on ja mitä odotellaan. Tässä kohtaa poliisin tuli ottaa asiakkaan ymmärryskyky huomioon ja niin myös tapahtui. Kyseessä on kolmen hengen keskustelu ja se noudattelee pääosin kaavaa ABC (Jalonen–Tuominen–Asiakas). Lopussa on poliisien kahden keskeistä puhetta (dyadi).

Gricen määrän maksimiin mukaan poliisi kyselee asiakkaalta, onko tämä kaatunut ja informatiivisesti selittää, sen mitä näkee (päässä on haava, josta on tullut verta). Kohtauksessa ei kuulla poliisin selittävän asiakkaalle, missä hän on (parkkipaikka toukokuun lopun iltana), mutta sen sijaan hän kuvailee, päässä olevaa, verta vuotavaa haavaa, jota asiakas ei usko. Määrän maksimi toteutuu puheessa hyvin. Poliisit ovat tarpeeksi informatiivisia, eivätkä kerro mitään turhaa tietoa. Asiakas kyselee Jalosen mukaan koko ajan samoja asioita, mutta se menee hänen humala- ja sekavuustilansa piikkiin. Myös laadun maksimi toteutuu. Poliisit pysyvät oleellisessa. Samoin toteutuu tavan maksimi. Poliisien kysymykset ovat lyhytsanaisia, niin että sekava asiakas ne ymmärtää. Poliisi siis pyrkii ammatillisesti maksimien mukaiseen toimintaan. Mitä tulee maskuliinisiin piirteisiin viestintätyyleissä, ensimmäisessä esimerkissä toteutuvat ainakin suoruuus, puheajan hallinta ja tehtäväorientoituvuus.

Toisessa esimerkissä kyseessä on kehottava puhe poliisilta asiakkaalle. Tällaista kehottavaa puhetta sarjassa kuullaan paljon. Oulun partio saa tiedon bussipysäkillä makaavasta miehestä. Partio

käy tarkistamassa, onko kyseessä hädänalainen, mutta mitään hätää miehellä ei ole. Humalainen mies kertoo vain lepuuttavansa selkäänsä makaamalla bussipysäkin penkillä. Poliisit kehottavat asiakasta nousemaan, soittamaan taksia ja lopulta hyppäämään poliisiauton kyytiin. He ovat myös huolehtivia, sillä sateinen kesäyö on kylmä ja epäilevät, ettei asiakas pääse omin avuin kotiinsa. Tilanne päättyy harvinaisesti niin, ettei kyyti kotiin kelpaakaan asiakkaalle ja poliisit luovuttavat. Asiakas yllättäen reipastuukin ja lähtee väitetyistä selkäkivuistaan huolimatta kävelemään kohti kotia.

Kehottava puhe

Esimerkki 2: Kausi 7, jakso 42 (Oulu)

01 Huhtanen: Bussipysäkillä nukkuu penkillä (0.3) päihtynyt henkilö. Niin Käydään katsomassa onko hän vielä siellä kun päästään perille. jo : : Toivottavasti ei ole, kun me päätettiin, ettei me tässäkään vuorossa ajeta yhtään sellaista tehtävää (0.5) /Voi hyvänen aika. Tämä ottaa kuule jalat alle tää (-). / No huomenta!

02 Asiakas: Huomenta!

03 Huhtanen: Mikä meininki?

04 Asiakas: Ihan hyvä. (ihan)

05 Huhtanen: Mikset sää lähe jatkaa matkaa. Ihmiset soittelee, et täällä retkottaa päissään...

06 Asiakas: Retkottaa \ päissään?

07 Asiakas: Niin. Mähän kerrään voimia. Mä täsä tätä selkää piän tasapainossa, ei täsä muuta.

08 Huhtanen: Selkää tasapainossa. Sun pittää kuitenkin näyttää meille, että sä oot ihan iskukunnossa, että sää pystyt niin...

09 Asiakas: Iskukunnossa? Onko onko ihan pakko pakko nytte... mutta siis mitä...

10 Kokko: No kaunko sä meinaat sitä selkää siinä / parannella?

11 Asiakas: Täsä vähä aikkaa, ei mulla oo niinku siis...

12 Huhtanen: Tiätkö sä miksi me ollaan täällä?

13 Asiakas: / No miksi?

14 Kokko: No lähinnä sen vuoksi, et ootko sää kykenemätön huolehtiin itestäs.

15 Huhtanen: Kun sua ei voi tähänkään jättää, kun täällä on sen verran kylmä \keli.

16 Kokko: / Kokkeilepa kuitenkin nousta istumaan, niin nähhään vähä minkälaisessa kuosisa sää oot. ((Asiakas nousee penkillä istumaan hitaasti.))

17 Huhtanen: No jo : : niin.

18 Kokko: Eikös järkevää oo soittaa taksi ja ajjaa taksilla tästä.

19 Asiakas: Ei mulla oo rahhaa. Paha se on saatana iliman...

20 Huhtanen: No onko sulla bussilla mahdollista mennä?

21 Asiakas: No ei mulla oo rahhaa saatana...

- 22 Huhtanen: No millä noot juonu sitte?
- 23 Asiakas: Rahalla.
- 24 Kokko: No miten meinaat kävellä pätkiä puolikymmentä kilometriä?
- 25 Asiakas: No en tiä.
- ((Asiakas nousee seisomaan.))
- 26 Huhtanen: Näytäpä miten se onnistuu.
- 27 Huhtanen: (h) Eihän siitä tuu mittään. Haloo nytte \ hei! (0.6) Hyppähän kyytiin!
- 28 Asiakas: En! Minen lähe mihinkään! En minen minen oikeesti lähe mihinkään keskustaan (0.2) ennään!
- 29 Huhtanen: /Kuka sua on keskustaan viemässä?
- 30 Asiakas: No AHA te!
- 31 Kokko: No e : : i eihän myö...
- 32 Huhtanen: Ollaanko me niin sanottu?
- 33 Asiakas: No ei mutta minä oon aiemminkin ollu...
- 34 Huhtanen: Putkassako?
- 35 Asiakas: Nii. Minä oon kyllä...
- 36 Huhtanen: Aateltiin kyllä sinulle tarjota kyytiä vähä lähemmäs kotia
- 37 Asiakas: /Nii mihin asti?
- 38 Huhtanen: Sinäkö se alat tässä AHA kauppaa nyt käymään?
- 39 Asiakas: En minä kauppaa ala käymään, mutta...minä oon...
- 40 Kokko: Ymmärrä nyt, että sää meet tollasta kantalapun mittasta askelta etteenpäin tuossa. Hyppää kyytiin, niin me heitetään lähimmäs kotia näin niin kerkeät huomiseksi ees kottiin.
- 41 Asiakas: On sanottu ennenkin (tauko), että on ihan oikeesti, on sanottu...
- 42 Huhtanen: / Antaa olla sitte! Kerta ei herralle kyyti kelpaa, niin antaa olla sitte!
- 43 Asiakas: Ei muuta kun hyvät päivänjatkot.
- 44 Kokko: No niin sitä sammaa.
- ((Poliisiautossa:))
- 45 Kokko: No ei sehän lähti ryhdikkäästi kävelemään. Vittu sillä mikään selkä ollu kippeenä.
- 46 Huhtanen: On se kun ei kyyti kelepaa herralle!
- 47 Huhtanen: Hyvinhän tuo etenee tuo kävely.

Myös toinen esimerkki on kolmen hengen välinen keskustelu ja noudattaa suunnilleen kaavaa ABC ABC, ja alussa ja lopussa poliisien kesken kaavaa AB AB. Poliisit kehottavat ja myös suostuttelevat ja yrittävät saada asiakkaan ymmärtämään omaa parastaan. Tässäkin keskustelussa ammattilaiset hallitsevat puhetta ja osoittavat olevansa tietävä osapuoli, yrittäen saada asiakkaan ymmärtämään, että lyhyellä askelluksessa matka kotiin kestää todella kauan. Vieruspareissa asiakas kieltäytyy oikeastaan kaikesta eli keskustelussa on preferoimattomia jälkijäseniä. Hän kieltäytyy lopulta jopa kuljetuksesta lähemmäs kotia, mikä on *Poliisit*-sarjassa erittäin harvinaista. Monissa

tapauksissa kyytiä kotiin suorastaan kerjätään, vaikkei siihen ole mitään pätevää syytä. Ehkä asiakas tässä esimerkissä myös pelkäsi putkaan joutumista, koska keskustelusta käy ilmi, että hän on ollut siellä joskus aiemmin.

Poliisit kysyvät asiakkaalta peräti yhdeksän kysymystä ja kaksi tarkentavaa kysymystä, joilla selvitetään esimerkiksi mikä on asiakkaan vointi, miten hän pääsisi kotiin ja millä rahalla hän on juonut, jos rahaa ei ole taksiin eikä edes bussiin. Asiakas vastaa kaikkiin kysymyksiin. Laadun maksimin mukaan ei saisi sanoa sellaista, mitä itse pitää vääränä. Asiakas kuitenkin tekee niin, väittäessään selkänsä olevan kipeä, mutta poliisien kanssa käydyn keskustelun jälkeen kuitenkin lähtee kulkemaan kohti kotiaan, eikä edes niin lyhyellä askeleella, kuin aikaisemmin demonstrooi. Poliisit tarjoutuivat viemään hänet lähemmäs kotia, vaikka kohtauksen alussa Huhtanen sanoo lauselmassa rivillä 1, etteivät he tässäkään vuorossa aja yhtään sellaista tehtävää, jossa joku humalainen kuljetettaisiin kotiin. Huhtanen rikkoo laadun maksimia, koska asiakkaalle kuitenkin tarjotaan kyytiä kotiin. Epäloogista kyllä, asiakkaalle kyyti ei kelpaa, koska hän todennäköisesti pelkää putkaan joutumista. Humalatilalla on kenties oma vaikutuksensa pelkoon. Tavan maksimin mukaan poliisit ovat viestinnässään selkeitä koko ajan. He tähdentävät, etteivät ole viemässä asiakasta putkaan eivätkä keskustaan, mutta tämä on epäilevä. Tässäkin esimerkissä maskuliinisen viestintätyylin piirteistä näkyi tehtäväorientoituvuus ja suoruus. Asiakkaan aggressio alkaa hieman nousta ja lopulta poliisejakin alkaa kyllästyttää jänkkääminen asiakkaan kanssa. Heidän puheensa ei kuitenkaan muutu aggressiiviseksi, vaan he toivottavat miehelle hyvät päivän jatkot. Keskenään autossa he kyllä kiroavat miehen käytöstä. Huomion arvoista esimerkissä on asiakkaasta huolehtiminen. Yö on kylmä ja sateinen, eikä bussipysäkin penkillä ole järkevää nukkua. Miehen kuntoakin on kyseenalainen ja partio tarjoaa hänelle kyytiä kotiin asti. Tällaista huolenpitoa voisi enemmän pitää stereotyyppisesti feminiinisenä käytöksenä. Maskuliinisia piirteitä poliisien puheessa edustaa suoruus ja tehtäväorientoituvuus. He myös vahvasti ajavat asiaansa, miehen saamista pois pysäkiltä makoilemasta.

Kolmannessa esimerkissä on kyse häiriökäyttäytymisestä, ensin joukosta ja sitten yksittäisestä ihmisestä. Näissä esimerkeissä kehottava puhe ei enää riitä. Poliisin täytyy huutamalla käskyttää ja kun se ei auta, lähtö poliisiauton asiakastilaan tulee nopeasti.

Häiriökäyttäytyminen (ihmisjoukko)

Esimerkki 3: Kausi 7, jakso 43 (Turku):

01 Tuominen ((kertojana)): Siinä kun sitä luukkua kiinniteltiin, niin siihen paikalle jostakin alko ilmaantua sellaista ilmeisen poliisivastaista porukkaa että huomasin sivuikkunasta ja kuulin jotakin ääntä kun se joku kaveri siellä poliisiautoo räpisteli ja keskisormea meille sieltä ikkunasta näytteli.

02 Tuominen: AHA Molemmat haluaa koppiin varmaan vai häh? Onko / niin?

03 Asiakas 1: Ai kato, kamerakin vielä?

04 Tuominen: Onko niin?

05 Asiakas 1: Mitä helvettiä?

06 Tuominen: Onko niin, et sä haluat koppiin?

07 Asiakas: Mitä helvettiä?

08 Tuominen: AHA Häh?

09 Asiakas 2: Hei anna sen olla ihan rauhassa!

10 Tuominen: Sä pääset kans jos haluat. Jos AHA meininki on se, et näytetään poliisille keskisormea.

11 Jalonen ((kertojana)): Miehet siinä hetkellisesti rauhoiutu ja siihen tuli joku kolmas mieskin, ilmeisesti näitten kahden miehen kaveri, joka kertoi että et hän kyllä vie nää kaksi häirikköä pois paikalta.

12 Jalonen: Sääkin suksit nyt pois siitä!

13 Asiakas: Joo mää mää suksin pois.

14 Tuominen: Hyvä!

15 Mies: ((joka jäi torille)) Imekää paskaa saatanan homot!

16 Jalonen: Pyvydetääks (0.2) toinen partio niin otetaan molemmat mukaan.

17 Jalonen ((kertojana)): Me mentiin Eeron kanssa autoon ja hiukan peleistä seurattiin sitä toimintaa ja tää kolmikko jäi edelleen pyörimään siihen meidän auton takamaastoon. Niin siinä vaiheessa radiolla huudettiin toinen partio paikalle.

18 Tuominen: Nyt on sitten pyöräpojilla ihan viiminen mahdollisuus lähteä.

19 Asiakas: Siis me ollaan...

20 Tuominen: No ni aiivan viimeinen!

21 Asiakas: Me käärittiin vaan röökii.

22 Jalonen: Ja sulla samoten.

23 Mies: Juu juu ollaan menossa. No mitäs /polizei?

24 Tuominen: Niin ei tunnu onnistuvan niin mennään ((alkavat viedä miestä poliisiautoon))

25 Mies: No mitä vittua hei! Jumalauta!

26 Tuominen: Ole hyvä ja astu sinne.

27 Mies: \ Kiitos. heh

28 Jalonen ((kertojana)): Tilanne päätty siihen, että kahdesta häiriköstä toinen lähti meidän matkaan ja vietiin poliisilaitokselle ja sit hänelle siitä siitä meidän vastustamisesta siellä torilla kirjoitettiin vielä sitten sakko.

29 Tuominen: Tietää, että ne vähän niinku hakee tota.

30 Tuominen: Ja sit ei viittis niille suoda sitä onnee ja.

Toinen esimerkki on samasta jaksosta heti edellisen tilanteen perään. Esimerkki 4:

01 Jalonen: Toi oli vissiin viittomakieltä. Vai oliko?

02 Nainen: Mies heittää lasinsiruja meihin päin.

03 Tuominen: /Ai tää mekkomies? \Jaa.

04 Tuominen: Hei! Poliisi / morjesta!

05 Asiakas: No /morjesta!

06 Tuominen: Sää puhut no niin, hyvä! Mennään tonne autolle päin.

07 Tuominen ((kertojana)). Tää häirikkö oli tällänen vanhempi mies. Hän oli siellä jostain suivaantunut ja haasto vissiin riitaa vähän kaikkien kanssa.

08 Mies: Mun vaatteet...

09 Tuominen: Joo me otetaan ne mukaan.

10 Mies: Ja / vitut te ette huolehdi! Anteeks mää haluun omat vaatteet mukaan.

11 Jalonen: Me otetaan ne. ((molemmat yhtä aikaa)).

12 Mies: Mä otan ne itte. / Kuka löi mua turpaan?

13 Tuominen: Ei sua kukaan oo lyöny.

14 Asiakas: Ei vai?

15 Tuominen: No ei näytä siltä ainakaan.

16 Tuominen ((kertojana)): Tää kohdehenkilö oli ilmeisesti lääkkeiden ja alkoholin yhteisvaikutuksessa siinä sitte ja aika sekavasa tilassa.

18 Mies: Te ette tajua nyt saatana.

19 Tuominen: Ei tajuta. Mene sinne autoon ole / hyvä!

20 Mies: Tuo tullessas...

21 Tuominen: AHA Ole hyvä ja mene sinne autoon! Sää saat ne tavarat kyllä. Joo sää voit kattoo sieltä ikkunasta kun sää saat ne tavarat. AHA Ole hyvä ja astu sinne autoon NYT! /(0.7) Hyvä!

22 Jalonen ((kertojana)) Mies vietiin sitte putkaan rauhottumaan ja nukkumaan päätään selväks. Tarkistuksessa niin hänen hallustaan löytyi kaikenlaisii eri nappeja ja pillereitä.

Turun esimerkeissä ensimmäinen keskustelu on monen hengen keskustelu ja noudattelee suunnilleen kaavaa ABCD, mutta Tuominen on Jalosta enemmän äänessä ja nimenomaan se, joka käskyttää asiakkaita kovasanaisesti. Toisessa esimerkissä on valtaosin kolmen hengen keskustelu ja kaava ABC. Molemmissa on vierusparien kohdalla preferoimattomia jälkijäseniä eli poliisin esittämiin käskyihin ei suostuta ja seurauksena on putkareissu. Ensimmäisessä esimerkissä mitattiin omaa miehuutta suhteessa poliiseihin ja esitettiin miestä toiselle miehelle. Oliko kyseessä jonkinlainen kilpailutilanne, jossa rähinöitsijät kilpailivat siitä, kuka pääsee putkaan? Vai ainoastaan kovan humalatilän piikkiin menevää käytöstä? Keskisormen näyttäminen poliisille ja poliisiauton ”räpistely” vaikuttavat humalaisten ajattelemattomilta teoilta, joihin Tuominen reagoi heti alusta

lähtien melko voimakkaasti. Ehkä häiriköijät halusivat tahallaan ärsyttää poliisia ja katsoa, mitä siitä seuraa. Tuominen toteaa tilanteen lopuksi, että putkaan pääsyähän miehet hakivat, ja sitä ei heille viitsisi antaa (rivit 29 ja 30), mutta tilanne vaati sitä.

Ammattilaiset eli poliisit kontrolloivat vuorovaikutuksen kulkua molemmissa esimerkeissä. Poliisia on ärsytetty eikä huutokaan enää auta, vaan siirrytään sanoista tekoihin. Jälkimmäisessä tapauksessa vaikutti myös siltä, että poliisin (Tuominen) pinna oli jo valmiiksi kiristynyt torirähiinästä, joten huutamalla käskyttäminen jatkui vielä kuuluvammin kuin ensimmäisessä tapauksessa. Rivin 20 lausemassa asiakas myös yrittää käyttää omaa kontrolloimiskeinoa käyttämällä käskymuotoa ”tuo tullessas”. Poliisi toistaa, että asiakas saa kyllä tavaransa. Riveillä 19 ja 21 hän muistaa huutaessaan myös käyttää kohteliasta muotoa ”ole hyvä”.

Kolmannessa esimerkissä asiakas sanoo laadun maksimin vastaisesti jotain, mitä ei tarkoita. Miehet olivat saaneet poliisilta selvästi aivan viimeisen mahdollisuuden lähteä pois (rivien 18 ja 20 lausemat). Rivin 23 lausemassa asiakas ensin suostuu lähtemään pois, mutta sanookin sitten epäloogisen lauseen ”No mitäs polizei?”, jonka voi tulkita hyvin ivalliseksi. Koska asiakas ei tarkoitanut, mitä sanoi, Tuominen pinna katkesi. Oli parempi viedä rähihöitsijä putkaan, kun vielä kolmannen kerran palata samaan tilanteeseen ja kehottaa heitä poistumaan. Näissä esimerkeissä asiakkaiden humala- ja sekavuustila on kuitenkin ollut jo sitä luokkaa, ettei Gricen maksimeja ehkä voi soveltaa enää asiakkaisiin, vaan pelkästään poliisiin.

Esimerkissä 4 on preferoimattomia jälkijäseniä, kun mies ei usko, että poliisi ottaa hänen omat vaatteensa mukaan. Hän haluaa ottaa ne itse, ja manaa vielä, ettei poliisi tajua mitään. Vielä hän yrittää (rivin 20 lausemassa) ”Tuo tullessas”, ja sitten poliisin pinna katkeaa. Sekavasta tilastaan johtuen asiakas ei tunnu ymmärtävän, että poliisi kyllä huolehtii hänen vaatteistaankin. Sekä esimerkissä kolme että neljä esiintyi aggressiivista viestintätyyliä niin asiakkailta kuin poliisilta. Myös kilpailullisuutta kuultiin ja nähtiin asiakkaiden puolelta. Tuominen oli viestinnässään rohkea, vahva ja järkähtämätön.

Esimerkissä 5 on itse poliisiin kontaktia ottava henkilö. Poliisit-sarjassa tällainen henkilö on usein nainen, kuten tässäkin Oulun esimerkissä. Tässä esimerkissä nuori nainen haluaa tv-poliiseilta nimmarit.

Poliisiin kontaktia ottava henkilö

Esimerkki 5: Kausi 7, jakso 42 (Oulu)

01 Kokko: ((kertojana)) Vuoron kuluessa Rampen kanssa ajateltiin, että ajetaan siihen Kauppatorin tuntuun kattomaan että kuinka paljon siellä on ihmisiä seuraamassa tätä isohkoa konserttia ja siinä kun oltiin pysähtyneenä tuli ihmisiä jututtamaan meitä ja oli monenlaista kyseltävää.

02 Asiakas: /Saanko mä teidän nimmarit?

03 Huhtanen: Saat! Onko sulla / kynnää?

04 Asiakas: Ääh, ei, eiku oikeesti...

05 Huhtanen: hehe

06 Asiakas: Mulla on semmonen poliisifetissi ja mulla on niitten edellisten...

05 Huhtanen: @ @ /Poliisifetissikin vielä?

06 Asiakas: Mul on niiden ne edellistenkin ketä kuvattiin. Mul on /niiden nimmarit ja sit mä olin tosi pettynyt, mä olin aina katonnu sitä seuraavaa tuotantokautta että mitä vittua, missä ne on?

07 Huhtanen: Niin.

08 Asiakas: Missä ne on?

09 Huhtanen: Ne jäi eläkkeelle.

10 Asiakas: Sitten mä kattoin teitä ja on /nääki hyviä tyypppejä, niin mä en oo ikinä ollu poliisiauton kyydissä enkä haluakaan olla hehe.

11 Asiakas 2: Mä oon mä oon ollu poliisiauton kyydisä.

12 Asiakas: No niin no siinä ei oo mitään ylypeilemistä.

13 Asiakas 2: Mä oon ollu Viron poliisin hehe.

14 Asiakas: Se on ollu Tallinnassakin putkassa. Että hyviä reissuja. Ja Bratislavassa...

15 Huhtanen: /Hyviä reissuja?

16 Asiakas: Bratislavassakin joo. Mutta kiitos tästä!

17 Huhtanen: No niin. /Mukavaa iltaa!

18 Asiakas: Kiitos samoin.

19 Huhtanen: Hyvä \hei!

Vaikka kyseessä on monen henkilön keskustelu, valtaosa noudattaa kuitenkin dyadin kaavaa AB AB, kun naisasiakas ja Huhtanen keskustelevat. Naisen seurassa ollut mies liittyy myös hetkeksi keskusteluun kehuskelemalla olleensa poliisin kanssa tekemisissä aiemmin. Nainen lyttää tämän kommentin (rivi 12), mutta epäloogisesti kuitenkin itse mainitsee reissujen Tallinnassa ja Bratislavassa olleen hyviä, vaikka mies olikin joutunut putkaan molemmissa. Naisen puhe poukkoilee ja määrän maksimin vastaisesti hän ehkä kertoo liikaa, kuin olisi tarpeellista mainiten poliisifetissin ja myös aiemmat Oulun tv-poliisit. Missään vaiheessa kohtausta ei tuoda esille, onko nainen

mahdollisesti alkoholin vaikutuksen alaisena. Ensimmäisessä lauselmassa Kokko kuitenkin sanoo, että Oulun kauppatorin tuntumassa on iso konserttitapahtuma ja voisi olettaa, että asiakkaat siellä ovat nauttineet alkoholia.

Viidennessä esimerkissä poliisien puhe oli hyvin neutraalia ja toki kyseessäkin oli epämuodollinen tilanne. Holmesin mainitsemista maskuliinisen viestintätyylin piirteistä tilanteesta oli esillä lähinnä vain tehtäväorientoituvuus. Nainen halusi poliiseilta nimikirjoitukset ja ne hän sai.

Viimeisissä esimerkeissä on aiheena huumoripuhe. Huumori on yksi keino käsitellä poliisin työssä eteen tulevia rankkoja tehtäviä ja huumoria onkin sarjassa todella paljon. Huumoripuheen voisi nähdä rohkean ja järkähtämättömän puheen vastapainona. Poliisimiehet vitsailevat keskenään autossa, mutta myös asiakkaisiin voidaan suhtautua huumorilla ja monet tilanteet jo sellaisenaan ovat koomisia. Ensimmäinen esimerkki huumoripitoisesta puheesta on poliisien ja asiakkaan ja hänen naisystävänsä välisestä tilanteesta. Humalainen asiakas istuu Forssan keskustassa rakennuksen seinään nojaten. Laukkanen ja Raudus ovat menossa asiakkaan luo, mutta eivät oikeastaan saa sanottua mitään, sillä asiakkaan naisystävä hoitaa puhumisen. Lopulta keskustelu kääntyy mahdollisesti aukiolevien kebabravintoloiden kautta ruoan valmistukseen ja muuttuu varsin huumoripitoiseksi ruoanvalmistusohjeiden jakeluksi.

Huumoripitoinen puhe, satunnainen kohtaaminen

Esimerkki 6: Kausi 7, jakso 13 (Forssa)

01 Raudus: Pitäiskö meidän mennä herättään se juokale.

02 Laukkanen (kertojana): Siinä jo aamun koittaessa niin havaittiin sit tollanen mies, joka nojaili rakennuksen seinää vasten istuallaan ja päätettiin, että katotaan nyt, mikä on miehen kunto.

03 Laukkanen: Siinähan tuo \ nukkuu.

04 Raudus: Tuleeks tää pelastaa sen?

05 Laukkanen: Kuuluu varmaan tähän \ yhteyteen.

06 Nainen: /Ja nouse ylös! Sä oot vitun / selvin päin. Nouse ylös, kato nyt mitä sä sait aikaas!

07 Raudus: / Terve!

08 Mies: Tervepä terve!

09 Nainen: /Ihan oikeesti! Et sä voi vetää mitään vitun showta meidän takia niinku tälleen ihan oikeesti argh...Vittu mulla menee hermo. / Nyt nouset ylös!

10 Mies: \Naisilla menee aina hermot.

11 Nainen: Sä oot juonu \mua vähemmän.

12 Mies: Hyvää \huolen pitoo.

13 Laukkanen ((kertojana)): No tää oli sillain itsestään ohjautuva tehtävä kyllä, et meitille ei Jouin kanssa jääny sillai mitään kun tää nainen kyllä hoiti puhumisen ja tän miehen herättämisen.

14 Mies: Mä meen kebabin kautta kotia (- -).

15 Raudus: Lähde kebabille juu.

16 Mies: Onks mikää paikka auki enää?

17 Nainen: / Ei ole! Tiekssä mitä (- -)

18 Mies: Siellä on makaronilaatikkoo, mä teen makaronilaatikkoo.

19 Raudus: Sehän kuulostaa hyvältä!

20 Raudus ((kertojana)): Oltiin siinä hetki oltu niin mies ihan silminnähdän virkos ja mies päättikin, että kotona on makaronilaatikkoo, että hän menee laittaa sitä.

21 Raudus: Pistä sipulia runsaasti joukkoon, niin tulee /paljon parempi.

22 Mies: Siel on yks sipuli, enemmän jauhelihaa kun \umakaronia.

23 Raudus: Ja vähän valkosipulia.

24 Laukkanen: Äläkä ruskista sitä vaan laitat sen sillai että se...

25 Asiakas: Ei ku sipuli pitää kuulottaa...

26 Laukkanen: Vähän kuulottuu hyvin kevyesti.

27 Raudus: Nimenomaan / kevyesti kuullotat sipulin.

28 Mies: Mut en mä nyt mene kokkaa, mä oon kokannu jo.

29 Raudus: /jo : : Ahaa. Se on helppo sit laittaa mikroon. Vielä parempi kun sen paistaa paistinpannulla, niin siitä tulee /todella hyvää.

30 Laukkanen: Nam ? nam.

31 Laukkanen ((kertojana)): No me todettiin Jouin kans, että mies on ihan selvästi syylistymässä rikokseen. Kun rupee mikrolla lämmittää makaronilaatikkoo, mutta päästettiin nyt kuitenkin hänet jatkamaan tätä \rikollista toimintaansa.

32 Raudus: Mutta lähe nyt kävelemään niin mekin lähetään pois.

33 Mies: Lähtekää tekin kävelemään.

34 Raudus: joo me \lähetään.

Edellä kuvattu esimerkki on harvinainen siinä mielessä, että kuten Laukkanen toteaa lauselmasaan rivillä 13, tehtävä oli itsestään ohjautuva, koska nainen hoiti puhumisen. Ammattilaiset eli poliisit eivät kontrolloineet keskustelua, mutta toisaalta tilanne ei ollut kovin vakava ja kesken keskustelun mies myös poliisien mukaan virkistyi ja päätti lähteä kotiin syömään makaronilaatikkoo, koska mikään kebabravintola ei ollut enää auki. Epäselvää oli se, että lauselmassa 18 miesasiakas toteaa kotona olevan makaronilaatikkoo ja että hän menee tekemään sitä. Verbivalinnasta johtuen poliisit luulevat, että mies menee kotiin valmistamaan makaronilaatikon alusta alkaen ja sitten alkaa humoristinen ohjeiden jakelu sipulin kuullottamisesta lähtien. Tavan maksimi ei siis aivan toteutunut, koska mies ei ollut tarpeeksi selkeä sanomisissaan. Sitä kautta päästiin kuitenkin humoristisiin ruoanlaittovinkkeihin. Ehkä myös poliisit rikkoivat yhtenäisyyden maksimia, koska

eivät pysyneet oleellisessa. Aivan hyvin he olisivat voineet vain kehottaa miestä menemään kotiin ja jättää ruoanlaittovinkkien jakelun pois. Tässä esimerkissä käy ilmi myös Gricen maksimien rajoite. Maksimit eivät välttämättä toimi parhaalla mahdollisella tavalla humoristisen puheen analyysissä. Maskuliinisen viestintätyylin piirteitä ei tässäkään esimerkissä liioin kuultu. Tehtäväorientoituvuutta kuultiin, koska asiakas saatiin lähtemään julkiselta paikalta nuokkumasta kotiin.

Toisessa humoristisessa esimerkissä Oulun Huhtanen ja Kokko saavat hätäkeskukselta tiedon laitumelta karanneesta sonnista, joka pitäisi saada takaisin aitojen taakse laitumelle. Huhtanen ja Kokko naureskelevat asetelmalle jo matkalla tapahtumapaikalle, sen aikana ja sen jälkeen. Kyseessä on eläintehtävä ja eläintehtäväksi hyvin ainutlaatuinen sarjan historiassa.

Esimerkki 7: Kausi 8, jakso 52 (Oulu)

- 01 Huhtanen: Naisihmisen piha-alueelle (0.3) niin (0.2) (h) tullu hehe \$ \$ sonni tullu kyllään.
- 02 Kokko: ((kertojana)) Seuraavaksi saatiin hätäkeskukselta tehtävä Oulun eteläiselle alueelle, missä ilmoittajan pihalle oli tullut sonni.
- 03 Kokko: Sinä oot meidän partion sonni.
- 04 Huhtanen: (h)Niin
- 05 Kokko: Mä oon se sonnien kaveri, mut en mä tuommosen sonnin kaveri oo. Kokkeilepa nyt ottaa semmoneen punanen joku semmoneen paita...
- 06 Huhtanen: hehe
- 07 Kokko: ... ja kokkeilepa se päällä juosta.
- 08 Huhtanen:((kertojana))Tomppahan alko veistelemmään siinä kun mentiin, että pannaan mulle punanen paita päälle ja pannaan juoksemaan peltoa pitkin, mutta en mä nyt siihen leikkiin kuitenkaan viitti lähtä, että jos siellä oikeesti semmoneen on.
((Saapuvat paikalle pellon laitaan))
- 09 Huhtanen: / Mistähän se on tullu?
- 10 Kokko: hehe Tiukka tuijotus Rampe sulla. Se tulee tällille ko.
- 11 Huhtanen: ((tekee suullaan kutsuääntä ja kävelee lähemmäs sonnina))
- 12 Kokko: ((kertojana))ℓ ℓ Rampe lähti ansiokkaasti tätä sonnina häätämään ja mä jättäydyin vähän taaksemas. Tavoitteena kuitenkin että ehjänä töistä kotiin.
- 13 Huhtanen: ((tekee kutsuääntä) No \ joo
- 14 Kokko: Tehän juttelette sammaa kieltäki.
- 15 Huhtanen: AHA Joo. Tää on sitä hehe, onko tämä sitä / sonnin kieltä?
- 16 Kokko: ((kertojana)) ℓ ℓ Rampella oli selkeesti jonkunlainen yhteys tähän karkulaiseen ja yhdessä vaiheessa siinä hetken aikaa toisiaan silmiin tuijottelivat, mutta niin se vaan tämä toinen sonni anto periksi.
- 17 Huhtanen: / Noni. Kaveri on oikealla puolella.
- 18 Kokko: Kyllä sonni / sonnina tuntee!

- 19 Huhtanen: hehe (h)Nii justiinsa.
- 20 Huhtanen ((kertojana)) Tomppa oli hyvänä henkisenä tukena (h)siinä mukana.
- 21 Kokko: Ota toisella kädellä kiinni siitä! ((Huhtanen sulkee veräjän)).
- 22 Huhtanen: \$\$ Enpä juurikaan ota. / Noni!
- 23 Kokko: Nyt oot siellä väärällä puolella \ aittaa sitte. / Miten nää tuut pois sieltä?
- 24 Huhtanen: ((kapuaa korkean aidan yli): / Noni!
- 25 Kokko: ££ Tex willeri tex willeri joo.
- 26 Huhtanen: / No niin kaverit löyti! Loppu hyvin kaikki hyvin.
- 27 Kokko: Nuohan on semmosia että nehän mennee takasi omille.
- 28 Huhtanen: Niin sillä ei ollu vaihtoehtoa enää. Valkolaine tulee sieltä niin se on pakko mennä kar-
kuun.
- 29 Huhtanen: ££ Vaikka ottikin tuijotukset päälle.
- 30 Kokko: Sä näytit ... ((demonstroii tuijotusta ilmein ja käsimerkein))

Oulun esimerkki on dyadi, poliisien välistä puhetta. Tässä tilanteessa ainoana ”asiakkaana” on laitumelta karannut somni. Puhetta ei eläimen kohdalla oikeastaan tarvita, lähinnä vain jonkinlaista tyynttelevää ääntä, ettei ihmistä tarvitse pelätä ja että eläin itse tajuaisi mennä takaisin laitumelle. Siitä huolimatta Kokko vitsaileekin, että Huhtanen puhuu sonnin kanssa samaa kieltä (rivi 14). Lopulta somni suostuu menemään laitumelle, poliisi saa veräjän kiinni ja tilanne on hoidettu. Maskuliinisuuden peruspiirteistä hallinta tulee tässäkin esimerkissä esille. Poliisi hallitsee tehtävänsä, on kyseessä sitten ihmisiin tai eläimiin kohdistuva tehtävä. Huhtanen on myös poliisikoi-raohjaaja ja kohtauksesta näkee, että hän osaa käsitellä eläintä. Siihen ei tarvita väkivaltaa tai sähköpiiskaa.

Kuten useissa muissakin sarjan humoristissa puheissa, ne voidaan tulkita kaksimielisiksi. Tässä huumoriesimerkissä kaksimielisyyttä saatiin irti jo hätäkeskuksen ilmoituksesta, naishenkilön piha-alueelle ilmestyneestä sonnista (rivin 2 lauselma). Olisiko asialle naureskeltu samalla tavalla, jos kyseessä olisi ollut miehen piha-alue? Vai naureskelivatko poliisit omalle miehuudelleen, rinnastaen sonnin ja poliisin (rivi 18)? Tavan maksimiamia rikottiin, mutta kyseessä oli huumori.

Puheesta voi ensin yleisesti todeta, että poliisien puhe varsinkin kertojaosuuksissa on hyvin tasaista. Intonaatio harvemmin nousee tai laskee. Joissakin yksittäisissä sanoissa on painotuksia. Kun ollaan kentällä, asian laita on toinen. Kun kehoitetaan ja käsketään, intonaatio on usein nouseva ja painotetaan sanoja. Epäselvää puhetta kuultiin lähinnä asiakkaiden suusta, varsinkin jos he olivat päihtyneitä.

Aiemmin Koivusen mainitsemat miehiseen puheeseen liitettävät adjektiivit järkähtämätön, rohkea ja vahva pätevät poliiseihin hyvin. Poliisi on se, jolla tilanne on aina hallussa eikä hän jää viestintätilanteissa asiakkaalle toiseksi. Puhe on ensin ohjailevaa ja kehottavaa. Asiakasta kehoitetaan toimimaan tietyllä tavalla. Jos asiakas tottelee ja uskoo tämän, järeämpiä sanallisia aseita ei tarvita. Jos ei, puhe muuttuu käskyttävämmäksi ja ääni kovenee. Aivan äärimmäisessä tapauksessa, viimeisessä tapauksessa ennen apuvälineiden käyttöä, siirrytään huutamiseen ja huutamalla käskyttämiseen.

3.4 Kameran vaikutuksesta puheeseen ja yhteenvetoa

Poliisit-sarjassa kameramies kulkee poliisien mukana autossa ja kuvaa tilanteet. Hänen roolinsa on olla mahdollisimman näkymättömissä. Hänen läsnäolonsa tulee huomatuksi oikeastaan vasta silloin, kun hänen nähdään siirtyvän auton ”takapenkiltä” ulos kuvaustilanteeseen. Kameramiehen lisäksi poliisiautoon apukuskin puoleiseen etukulmaan on asennettu kamera, joka kuvaa poliiseja ajon aikana. Myös auton ulkopuolella tuulilasin yläpuolella on kamera.

Reeserin mukaan kamera toimii silmän jatkeena ja kontrolloimalla sitä tapaa, jolla kamera näkee, ylläpidetään ja luodaan miehen katse. Televisiosarja tai elokuva voi olettaa miehisen ja heteroseksuaalisen katseen sen nojalla, miten se esittää naiset ja miehet (Reeser 2010, 111).

Koska kamerat ovat läsnä sarjaa kuvatessa, sillä luulisi olevan jonkinlainen vaikutus ihmisen puheeseen tai käyttäytymiseen, ainakin alussa, kun kaikki on uutta ja poliisit tottumattomia siihen, että heidän työtään kuvataan. Forssan partion Jouni Rauduksen mukaan³ kameran läsnäolo on vaikuttanut hänen ja partiopari Esa Laukkasen puheeseen vain siinä määrin, että korkeintaan kiroiltua tulee vähemmän. Kiro sanat leikataan kuitenkin jaksoista pois, joten suurta merkitystä kiroilun vähentämisellä ei ole. Alussa kameran läsnäolo kyllä jännitti Raudusta. Oulun Tomi Kokko sanoo⁴, että kuvauksien alussa kameran läsnäolo ei vaikuttanut puhetapaan, mutta puheen sisältöön kyllä. Alussa kameran läsnäolon tiedosti, mutta kun sen unohti, pystyi puhumaan vapautuneesti. Kun jaksoja oli jo kuvattu paljon, kameran läsnäolon unohti lopulta täysin. Partioautossa mukana kulkenut kuvaaja oli Kokon mukaan huippuammattilainen. Kokko myös luotti editointiin ja poliisihallituksen väkeen, jotka tarkastivat jaksojen sisällön, ennen kuin ne päättyivät

³ Jouni Rauduksen puhelinhaastattelu 9.4.2018.

⁴ Tomi Kokon puhelinhaastattelu 18.4.2018

televisioon. Kokon mukaan eri tavalla puhuminen tai esittäminen kyllä näkyisi läpi. Poliisikollegat katsovat sarjaa ja kuittailuja tulisi heti, jos he näkisivät, että ruudussa esittää jotain mitä ei ole.

Yhteenvetona puheen analyysistä voidaan todeta, että kaikissa edellä kuvatuissa esimerkeissä, paitsi Forssan esimerkissä, ammattilainen on ollut se, joka kontrolloi vuorovaikutuksen kulkua ja on tietävä osapuoli. Tosin Forssan esimerkissä ei ollut kyse mistään vakavasta tapauksesta, jossa puhetta olisi tarvinnutkaan kontrolloida. Oulun bussipysäkkiesimerkissä sekä Turun häiriökäyttäytymisten esimerkeissä yksittäiset asiakkaat ja asiakasryhmät yrittivät käyttää kontrolloimiskeinoja, Oulun asiakas verbaalisesti ja myös viime kädessä valehtelemalla ja esittämällä selkäkipuista. Turun esimerkissä häiriötä aiheuttaneet miehet yrittivät anastaa valtaa poliisilta – tai ainakin ärsyttää poliisia – olemalla tottelemattomia, vaikka heitä oli kehoitettu poistumaan jo hyvinkin kovanasaisesti. Verbaalisesti heillä ei ollut esittää muuta kuin kirosanoja ja haistattelua, Oulun tapauksessa asiakas pystyi keskustelemaan poliisien kanssa ja väittämään vastaan. Puheaika jakautuu läpi esimerkkien tasaisesti poliisien ja asiakkaiden välillä.

Kuinka maskuliinista poliisien puhe sarjassa sitten on? Jos mietitään Koivusen mainitsemia adjektiiveja vahva, rohkea ja järkähtämätön, nämä ainakin toteutuvat poliisien puheessa sarjassa. Poliisin pitää jo työnsä puolesta olla puhuessaan rohkea ja vahva, kuten esimerkkien valossa onkin. Holmesin mainitsemista piirteistä poliisit esimerkkien mukaan ovat puheessaan ainakin suoraa, tehtäväorientoituneita ja tarvittaessa aggressiivisiäkin. Aggressiivisesti asiakas keskeytettiin vain esimerkissä neljä, jossa sekavan asiakkaan sanat saavat Tuomisen pinnan katkeamaan.

Suomalaisessa kulttuurissa, joka kuuluu Hofsteden jaottelun mukaan äärimmäisen feminiiniseen päähän, myös poliisin tapa puhua on hyvin erilainen, jos sitä vertaa vaikkapa amerikkalaisten kollegoidensa viestintätyyliin. Feminiinisestä viestintäkulttuurista ainakin vaatimattomuus on piirre, joka poliisien viestinnässä sarjassa tulee esille. Puhuminen ei ole kilpailullista, jossa poliisi saisi viimeisen sanan. Sarjan mukaan poliisi hoitaa puhetilanteita hyvin tehtäväorientoituneesti. Poliisi johtaa keskustelua siihen suuntaan, että päästään haluttuun lopputulokseen ja käsillä oleva tehtävä saadaan hoidettua. Feminiiniseen viestintäkulttuuriin ei kuulu kilpailullisuus, aggressiivisuus saati toisen puhujan aggressiivinen keskeyttäminen. Keskustelukumppanin aggressiivinen keskeyttäminen on pelkästään huonoa ja epäkohteliasta käytöstä riippumatta siitä, onko puhuja mies vai nainen. Suomalaisessa tai pohjoismaalaisessa kulttuurissa tuntuu kaukaa haetulta, että kyseisiä viestintätyylin piirteitä edes pidetään maskuliinisina.

Valitsemani esimerkkikohtaukset ovat mielestäni edustavia, koska ne edustavat tilanteita, joihin poliisit sarjassa usein törmäävät. Sarjassa erilaiset häiriökäyttäytymiset ovat luultavasti eniten poliisia työllistäviä tehtäviä. On melua, riitaa, rettelöintiä. Myös ihmisten hätään poliisit törmäävät sarjassa paljon. On humalatilaa aiheuttamaa sekavuutta, onnettomuuksia, varkauksia, väkivaltaa. Sarjassa poliisit kohtaavat sattumalta monenlaisia asiakkaita. Usein tähänkin liittyy alkoholin käyttö tavalla tai toisella. Poliisiauton ikkunaa tulevat koputtelemaan niin miehet kuin naisetkin. Asiana voi olla puhelinnumeron pyytäminen, mutta usein kansalainen on nähnyt tai kuullut jotakin, joka saattaisi vaatia poliisin puuttumista asiaan. Sarjassa poliisi kehottaa asiakastilanteissa asiakasta tekemään jotain tai käyttäytymään tietyllä tavalla. Tilanteista selvittää keskustelemalla ja kehottamalla ilman aggressiivisuutta.

4 MIESRUUMIIN KUVIA

Graduni viimeinen luku käsittelee miesruumiillisuutta. Tässä luvussa käsittelem miesruumiillisuutta ensin yleisimmin ja sen jälkeen analysoin Poliisit-sarjassa esiin nousevia ruumiin kuvia. Olen hakenut edustavia otoksia sarjan esittämistä tyypillisistä asetelmista, joissa ruumiillisuus ja tapa ottaa tila tulevat hyvin esille. Näistä esimerkkejä ovat autoilijan pysäyttäminen, juopuneen henkilön herättäminen kadulta tai muusta julkisesta tilasta, rähinöitsijöiden rauhoittelu, tilanteen selvittely ja häirikön vieminen poliisiauton asiakastilaan ja kuljettaminen putkaan sekä kiinniotto.

Ruumiillisuuden käsittelyä puoltaa se, että poliisin ammatti itsessään on monelta osin ruumiillinen. Pelkästään poliisikouluun pääseminen edellyttää tietynlaista ruumiin voimaa ja fyysisten testien läpäisyä. Poliisin kenttätyössä olisi vaikeaa ellei mahdollonta pärjätä, jollei olisi hyvässä fyysisessä kunnossa. Ruumiillisuus ja poliisin työ kulkevat siis hyvin pitkälti käsi kädessä. Ruumiillisuus myös ilmentää maskuliinisuuteen liitettäviä piirteitä, joista kirjoitin luvussa kaksi. Länsimaisessa kulttuurissa fyysinen voima on yksi maskuliinisuuteen liitettävistä perusominaisuuksista.

Monet poliisin työkalut, vallankäyttövälineet kuten aseet, pamppuja ja etälamautin ovat kiinni poliisin ruumiissa (työhaalarissa). Työvuoron aluksi vaihdetaan työhaalari päälle ja laitetaan tarvittavat työvälineet paikoilleen. Osa työvälineistä laitetaan kiinni haalariin ja osa lastataan autoon. Poliisin ase vyöllä on vallan symboli. Kuva aseesta vyöllä voidaan palauttaa Lännenelokuvien cowboy-kuvastoon. Toisen ihmisen satuttamiseen sopivien välineiden mukana kuljettaminen julkisilla paikoilla ei ole muille kansalaisille sallittua. Välineiden käytössä tarvitaan taitoa, mutta myös fyysistä voimaa. Näin myös poliisin työvälineiden kautta palataan ruumiillisuuteen.

Entä sitten poliisin työunivormu eli haalari, joka peittää ruumiin? Haalari tekee poliisiruumiista samannäköisiä ja tasa-arvoisia, mutta kuitenkin korostaa joitakin piirteitä miesruumiissa, kuten lihaksia (käsi- ja reisilihakset) tai (yli)painoa (haalariin kireys vatsan seudulla). Klaus Theweleitin (1989) teoriaa soveltaen haalarin voi nähdä jonkinlaisena haarniskana, jonka suojiin poliisimies suojaautuu tunteiltaan. Haarniska erottaa miehen sisimmästään (Theweleit 1989. Sit. Hietala 1993, 127).

4.1 Lähtökohtia ruumiillisuuteen

Reeserin mukaan tapa, jolla elokuva (tai tv-sarja) representoi miesruumista, on osallisena siihen, miten ruumis ymmärretään kulttuurissa. Ruumis on kokemuksen todellinen subjekti, sillä maailman voi kokea vain ruumiin kautta. Myös maskuliinisuuden voi kokea vain ruumiillisesti. Ruumiista irrotetulle maskuliinisuudelle ei siis ole mahdollisuutta. Maskuliinisuus koetaan suhteessa omaan ja toisten ruumiisiin (Reeser 2010, 100–111).

Whiteheadin mielestä maskuliinisuuden sosiologiassa miesruumis on kaikkialla läsnä oleva, mutta silti suhteellisen näkymätön. Myös teoreettiset ja empiriset tutkielmat miesruumiillisuudesta ovat harvassa, poikkeuksena Connelin työt. Kriittisimmät (sukupuoli)näkökulmat miesruumiiseen ovat koskeneet miehen tunnetta ruumiillisuudestaan, maskuliinisuudesta ja urheilusta ja siis näiden välistä suhdetta. Sosiologiassakin ruumista koskevilla debateilla on verrattain lyhyt historia ja sitä on ajanut pääosin feministinen tutkimus. Luulisi, että ruumiilla olisi suurempi rooli maskuliinisuuden kriittisissä debateissa, eikä vähintään siksi, että miehen ruumiillisuus ja maskuliinisuus ovat symbioottisesti yhdessä. Kontrastina akateemiselle maailmalle, media tutkii tarkoin miesruumiita. Tästä yksi tunnetuin esimerkki lienee Bill Clintonin ”julkinen kastrointi” 1990-luvun lopulla. Jotkut ovat sitä mieltä, että miesruumis on nyt objektifioinnin kohde ja kulutusta siinä määrin, mihin naiskehojen kohdalla on totuttu. Tämän ajan miesruumista koskeviin diskursseihin kuuluu esimerkiksi huoli miesten terveydestä (2002, 181–183).

Verrattuna Whiteheadin näkemyksiin vuodelta 2002, Suomessa mies- ja maskuliinisuustutkimus on laajentunut ja vahvistunut 2000-luvulla. Alan ensimmäiset väitöskirjat valmistuivat tuolloin. Suomessa esimerkiksi Arto Tiihonen on tutkinut miesten ruumiillisia kokemuksia urheilussa. Sosiologian lisäksi miestutkimus on laajentunut muillekin alueille, kuten taide- ja kirjallisuustieteeseen, historian tutkimukseen sekä kasvatustieteeseen (Ahlbäck et al. 2012, 179).

Whitehead (2002, 184–186) jatkaa, ettei ole olemassa yhtä yksittäistä miesruumista, josta voitaisiin varmistaa tietynlainen, ainutlaatuinen maskuliinisuus. Vallalla olevat ruumista koskevat diskurssit väittävät voimakkaasti, mikä on normaalia, luonnollista ja millä puolestaan ei ole arvoa miesruumiillisuudessa. Kaikki miesruumiit ovat paikkoja, jossa maskuliinisuudet tulevat merkityksi, mutta eivät arvattavissa olevasti tai yksiulotteisella tavalla. Kehot eivät myöskään ole neutraaleja tai vallasta vapaita yhtään sen enempää kuin mieli-ruumis erottelu on paikkaansa pitävä.

Miesruumis voidaan käsittää paikkana, josta maskuliinisuudet tulevat näkyviin niin illuusiona kuin materiaalisuutena (Whitehead 2002, 184–186).

Ruumiillisuuden yhteydessä puhutaan tilasta. Siitä, miten mies (tai nainen) liikkuu, istuu, seisoo, kävelee, osallistuu fyysisiin aktiviteetteihin ja miten kokee kehonsa. Näkemys tilasta on paljon velkaa Merleau-Pontyn (1962) huomiolle elävästä ruumiista ja sen suhteesta maailmaan, johon se on sijoitettu. (Whitehead 2002, 188).

Whitehead mainitsee Youngin (1990), joka on kirjoittanut tyttöjen ruumiillisista liikkeistä ja siitä, miten tyttöjen liikkeitä rajoitetaan ja kahlitaan (ettei satu, etteivät vaatteet likaannu ym). Whiteheadin mukaan mies ei koe ruumistaan näin. Hallitsevat käsitykset maskuliinisuudesta eivät aseta maskuliinista subjektia ujoksi, varovaiseksi tai rajoitetuksi ollakseen poika tai mies. Hallitsevissa käsityksissä puhutaan voimasta, kovuudesta ja fyysisestä kompetenssista. Sen lisäksi maskuliininen ruumiillinen olemassaolo kielii tilan haltuunotosta, kyvystä määritellä tilaa, kyvystä harjoittaa kontrollia tilassa ja valmiutta riskeerata oma keho saavuttaakseen nämä. Pojan tai miehen odotetaan ylittävän tilan tai laittavan ruumiinsa aggressiiviseen liikkeeseen sen kanssa ja näin tekemällä poseeraavan itselleen ja muille varmuutta omasta maskuliinisuudestaan. Young puhuu patriarkaalisesta tilasta, jossa feminiinisyys ja maskuliinisuus mitataan ryhdikkyudessa, liikkuvuudessa, erilaisten ruumiiden erilaisissa fyysisten tehtävien suorituskyyvyssä. Whitehead väittää, maskuliininen ruumiillinen suoritus ilmaistaan usein väkivaltaisesti. Se ilmenee valtauksena, kontrollina, esineellistämisenä, toisten ruumiiden alistamisena, kilpailuna toisia ruumiita vastaan ja haluna altistaa, riskeerata ja vaarantaa oma ruumis. Lyhyesti sanottuna poikalapsen tilanvaltaus leikkikentällä ilmenee aikuisella miehellä tilan valtaamisena tai sen yrittämisenä työelämässä, urheilukentillä, kaduilla ja maanteilla (Young 1990. Sit. Whitehead 2002, 190–191).

Whiteheadin mukaan kuitenkin maskuliinisuus kehollisena ilmentymänä, joka seuraa edellä listatuista asioista, on suuresti idealisoitu ja monet miehet voivat ylläpitää sitä vain vaivoin – jos ollenkaan. Miehet siis epäonnistuvat saavuttamaan saumattoman, jatkuvan, symbioottisen suhteen ruumiinsa ja maskuliinisuuden hallitsevien diskurssien välillä, mutta yrittävät sitä silti (Young 1990. Sit. Whitehead 2002, 191).

Työroolissaan poliisi harjoittaa kontrollia ja pahimmillaan jopa riskeeraa oman kehonsa, kuten *Polisit*-sarjakin osoittaa. Koskaan ei tiedä, minkälaisia tehtäviä ja asiakkaita työpäivä tuo eteen. Sarja osoittaa myös, miten miehet valtaavat tilaa kaduilla (tappelut ja räihinönnit) ja maanteilla

(ylinopeus, ajaminen alkoholin tai huumeiden vaikutuksen alaisena) ja joutuvat tästä syystä poliisin asiakkaiksi. Tällainen oman ruumiin riskeeraaminen ei tietenkään ole järkevää toimintaa.

Judith Butlerin mukaan sukupuoli ei ole pelkästään yksittäinen teko, vaan se on rituaali ja toistoa. Kuten muissakin rituaalisissa sosiaalisissa näytelmissä, sukupuolen tekeminen vaatii toistettavaa esitystä. Toistossa sosiaalisesti vakiinnutettuja merkityksiä esitetään uudelleen. Butler näkee sukupuolen ”performatiivisena ja se muodostetaan jatkuvasti ylläpidettyjen tekojen sarjana”. Nämä teot esitetään ”ruumiin sukupuolitetulla tyylittelyllä”, johon kuuluu ruumiilliset eleet, liikkeet ja tyylit (Butler, 2006, 25, 235). Myös Jokinen toteaa, että miehisyyden vaikutelma aikaansaadaan toistamalla mieheen kulttuurisesti ja sosiaalisesti liittyviä eleitä, mielipiteitä sekä puhe- ja työtapoja. (Jokinen 2003, 26).

*Polii*sit-sarjassa miessukupuoli tulee näkyville toistamalla työtapoja ja poliisille ominaista suoraa, vahvaa, rohkeaa, järkähtämätöntä ja tehtäväorientoitunutta puhetapaa. Sarja esittää, että poliisit saavat eteensä jatkuvalla syötöllä uusia työtehtäviä ja suoriutuvat niistä. Poliisit ovat liikkeessä ja aktiivisia lähes koko ajan. Sarjassa poliisin työtä representoidaan niin, että koko ajan tapahtuu ja kun yhdeltä tehtävältä on päästy, saman tien saadaan jo tietoa seuraavasta ja ajetaan vauhdilla kohteeseen. Harvoina joutohetkinä on sitten aikaa esimerkiksi lounaalle poliisiaseman taukotilassa. Butlerin teorian mukaisesti maskuliinisuus syntyy sarjassa jatkuvalla tekemisellä ja toistolla ja olemalla aktiivinen.

Martti Lahden mukaan miesruumiin representaatioita käsittelevät tutkimukset ovat keskittyneet usein miestähtinäyttelijöihin tai miesruumista korostaviin lajityyppeihin, kuten toimintaelokuviin tai speaktaakkeleihin. Näissä tutkimuksissa tarkastellaan genrejä, jotka tukevat käsitystä vallan varaan rakentuvasta maskuliinisuudesta sekä aktiivisesta ja lihaksikkaasta ruumiista. Ruumis ja sen representaatiot ovat keskeisessä osassa elokuvassa, jonka perustana on tarinassa olevien ruumiiden läsnäolo kuvina ja ääнинä. Erilaiset samastumismekanismit perustuvat tavallisesti itse elokuvan tarinaan, mutta myös ruumiiseen ja sen representaatioihin. Feministinen tutkimus on miesruumiin representaatioita pohtivan tutkimuksen taustalla. Ruumiin representaatiotutkimusta puolustaa esimerkiksi Mary Douglasin esiintuoma ajatus ruumiista yhteiskunnan miniatyyrikuvana. Siinä kuvassa näkyvät sosiaaliseen rakenteeseen liitetyt vallankäytön muodot ja vaarat. Ruumiin kuvilla järjestetään sosiaalisia hierarkioita ja tällä tavoin ihmisruumiista tulee niin yhteiskunnallisen kurin ja vallan kohde että tuotos. (Lahti 1994, 210).

Miesruumiin läsnäolo kuvina ja äänenä on myös *Poliisit*-sarjan perustana. Valtaosa sarjassa kuvatuista poliiseista ja myös poliisin asiakkaista on miehiä. Poliisit-sarja ei lajityyppinä taivu perinteisiin miesgenreihin, vaikka sarja sisältää toimintaa, joskus jopa adrenaliinitasoja nostattavaa. Poliisit ovat aktiivisia ja heidät kuvataan koko ajan tekemässä jotakin. Lihastakin työssä tarvitaan, mutta ne eivät ole pääosassa, kuten on esimerkiksi 1980-luvun toimintaelokuviissa, joissa ruumis ja lihakset olivat näyttämö, jossa esitettiin, muokattiin ja rakennettiin käsityksiä maskuliinisuudesta (Lahti 1994, 211). Poliisimiehen työhaalariin piilotetuilla lihaksilla tehdään töitä.

Martti Lahden mukaan ruumiin merkitystä lisää se, että erilaiset samaistumismekanismit perustuvat tarinan lisäksi myös ruumiiseen ja sen representaatioihin. Monille mieselokuvagenreille on tyypillistä yletön ruumiillisuus. Nämä genret korostavat maskuliinisuuden ja visuaalisuuden yhteyttä (Lahti 1994, 211). *Poliisit*-sarjassa juostaan epäiltyjen ja rikollisten perässä, otetaan fyysisistä kontakteista esimerkiksi painimalla, poistetaan tai laitetaan poliisiautoon rimpuilevia ja pahasti vastaanhangoittelevia (mies)henkilöitä. Sarjassa nähdään joskus myös ennen työvuoron alkua tai sen aikana muita ruumiillisia suorituksia. Partiopari saatetaan nähdä urheilu- tai jalkapallokentällä ruumiillista kuntoa kohottamassa tai ampumaharjoituksissa hallissa.

4.2 Ruumiillisuuden analysointia

Tässä aluvussa käsitelen miesruumiillisuutta *Poliisit*-sarjassa kuvien kautta. Ensisijaisesti kyse ei ole kuvien tulkinnasta, vaan kuvien esittämien tilanteiden käsittelystä. Kirjoitan auki, minkälaista tilannetta kuva esittää, minkälaisesta tehtävästä on kysymys. Kuvien ja kyseessä olevien tilanteiden kautta analysoin miesruumiillisuutta, aiemmassa aluvussa käytettyä teoriaa apuna käyttäen.

Tyypilliset kuvat *Poliisit*-sarjasta eivät ole taiteellisia kuvia, vaan Barthesin (1961, 123) sanoin todellisuuden mekaanisia analogioita, aivan kuten lehtikuvatkin. Näin ollen kuvan ensimmäinen sanoma täyttää lähes täysin koko aineksen, eikä jätä tilaa toiselle sanomalle kehittyä. On kiistelty siitä, onko kuva lähes ainut viestirakenne, joka muodostuu vain denotatiivisesta sanomasta. Näkemys puhtaasta denotatiivisuudesta uhkaa kuitenkin olla myytti, koska ainakin lehtivalokuva saa todennäköisesti myös konnotaation (Barthes 1961, 124). Kuvat myös aina valitaan, rajataan ja muokataan. *Poliisit*-sarjan kuvakaappauskuvat on valittu, mutta niitä ei ole rajattu tai muokattu, kuten lehtikuvia. Olen valinnut kuvat tyypillisistä sarjan esittämistä tilanteista: autossa matkustamisessa tehtäville, ajoneuvon pysäyttämisestä ja kuskin ajokunnon tarkastamisesta, hädänalaisen

henkilön luokse saapumisesta ja auttamisesta, häiriökäyttäytymiseen puuttumisesta ja kiinniotosta.

Whiteheadin mukaan ruumiillisuus ja tila liittyvät erottamattomasti yhteen: miten tilassa liikutaan, istutaan, seistään, kävellään, miten osallistutaan fyysisiin aktiviteetteihin. *Poliisit*-sarjassa istutaan paljon autossa.

Kuva 1. Poliisit autossa matkalla tehtävälle. Kausi 5, jaksot 4, Oulu.

Luultavasti tyypillisin ja ikonisin kuva sarjasta on kuva partioparista autossa matkalla eteen tuleville tehtäville. Ikonisuus voidaan nähdä kuvan realismin mittana. Mitä ikonisempi kuva, sitä realistisempi se on (Seppänen 2005, 130–133).

Auto on poliisille oleellinen osa työtä ja oleellinen työväline. Jokainen *Poliisit*-sarjan jakso alkaa sillä, että auto lastataan ja sillä lähdetään liikenteeseen. Autolle pyydetään myös asiakkaita, kun heidän tietojään tarkastetaan tai kun heille kirjoitetaan sakkoa tai kun heitä kuljetetaan putkaan. Auto on läsnä koko ajan. Clarken (2007, 45) mukaan maskuliinisuus ja ihmisidentiteetti eivät ole enää pohjattuna vain ihmiskehoon. Modernilla aikakaudella ne ovat erottamattomasti linkitetty teknologiaan ja autoon. Smithin mukaan autossa matkustaminen ja tien päällä oleminen tekee miehestä miehen sekä maskuliinisuuden ja sen voiman näkyväksi (Smith 2001. Sit. Clarke 2007, 112). Reeserin (2010, 102) mukaan auto on miehen abstraktin falloksen vahvistus tai väite miehen voimasta, joka on näytillä kehossa.

Auton ohjaamo on poliiseille yksityistä aluetta. Auto voidaan nähdä jonkinlaisena turvapaikkana, johon ulkopuolisilla ei ole asiaa. Vaikka autossa olisi asiakas kyydissä, hänet on eristetty takaosan tilaan, eikä hänellä ole mitään pääsyä muihin tiloihin. Poliisit omistavat tämän tilan ja ovat sen herroja. Se näkyy myös tilassa olemisen tavassa. Jos mitään tehtäviä ei ole, heidän olemuksensa

on hyvin rento ja voidaan olla hymy huulilla, kuten Huhtasella kuvassa. Omissa nahoissa on hyvä olla, eikä tarvitse fyysisesti ponnistella. Whiteheadin teorian mukaan he vallitsevat kaikkialla tässä omassa tilassaan. Kahdestaan autossa istuessaan esillä on partioparin yksityinen minuus, vaikka he töissä ovatkin. Autossa he voivat puhua muustakin kuin työasioista ja vitsailla vapautuneesti. Näissä kohtauksissa heidän yksityinen persoonansa on enemmän esillä. Katsoja pääsee tirkistelemään, minkälaisista asioista poliisit puhuvat keskenään, kun ovat kahden. Sarjan kohdalla on tietysti myös kyse siitä todellisuudesta, joka leikkauksella halutaan luoda. Kyseessä on harkitut valinnat siitä, mitä jätetään katsojien tirkisteltäväksi ja mitä leikataan pois.

Vaikka auto on poliisien omaa tilaa, jossa jotain henkilökohtaista ja intiimiäkin voidaan paljastaa, se on silti työpaikka. Tilanne ulkomaailmassa on koko ajan heidän nähtävillään. He skannaavat ympäristöä, omituisesti liikkuvia ajoneuvoja, kaduilla liikkuvia ihmisiä. Mikä tahansa voi herättää huomion ja viedä poliisille kuuluvan tehtävän äärelle. Poliisien käytös ja olemus muuttuvat täysin, kun he saavat tiedon tehtävästä, jolle mennään ja kun he astuvat autosta ulos tehtävälle. Olemus terästyy heti, kaikki huumori ja henkilökohtaiset asiat karisevat olemuksesta pois. Poliisin työrooli on kaikkein vahvemmin päällä. Ollaan valmiita fyysisyyteen, kovuuteen, uuden tilan haltuunottoon ja pahimmillaan myös valmiita riskeeraamaan oma keho. Auto on poliiseille myös paikka, josta tehtävät alkavat ja johon ne päättyvät.

Ajoneuvon pysäyttäminen/asiakkaan kohtaaminen

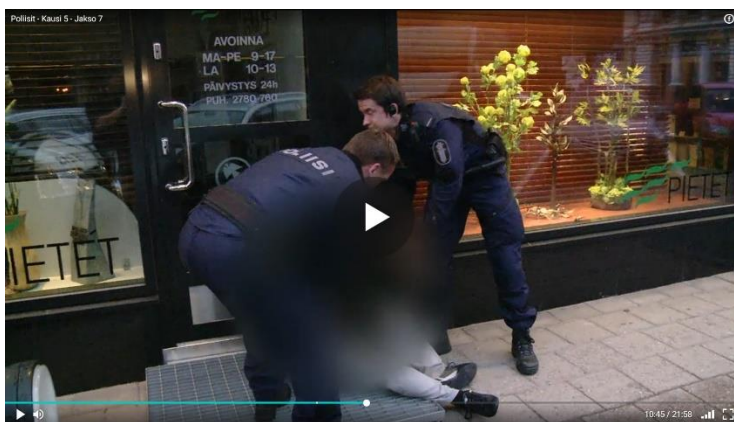
Kuva 2. Ajoneuvon pysäyttäminen. Kausi 5, jaksot 4 Oulu.

Poliisit-sarjassa usein toistuva tapahtuma on ajoneuvon pysäyttäminen. Sarjan esittämä hyvin tyyppillinen tehtävä on jollain tavalla oudosti liikkuvan ajoneuvon pysäyttäminen. Tässä kohtauksessa

partio sai ilmoituksen autosta, joka seilaa kaistoilla. Kuljettaja pysähtyy merkistä tien laitaan. Konstaapelit lähestyvät autoa ja sen kuljettajaa neutraalisti kädet sivuilla. Käsi ei siis hamuile asetta, kuten esimerkiksi *Cops*-sarjassa vastaavissa tilanteissa. Toinen partiosta menee puhuttelemaan kuljettajaa, partion toinen jäsen asettuu tavanomaisesti auton toiselle puolelle, tai tarkastaa auton muuten, jos siihen on tarvetta. Tullessaan kuljettajan puoleisen oven luo Kokko ei työnnä päätänsä autoon sisälle. Hän avaa auton oven, kumartuu lähemmäs kuljettajaa, mutta pysyy visusti auton ulkopuolella. Kuvassa Kokko on avannut kuljettajan puoleisen oven, mutta partiopari Huhtanen on jäänyt hänen taakseen. Kokko kertoo kuljettajalle, miksi hänet pysäytettiin ja tekee kuljettajalle puhallustestit. Jutellessaan kuljettajan kanssa hän kumartuu hieman lähemmäs ja kehottaa tätä keskittymään ajamiseen.

Minkälaisia Kokon ruumiin liikkeitä ovat? Tässä esimerkissä ollaan maantien laidalla. Poliisit ovat auton ja tien välissä. Kokko avaa auton oven rivakasti, kyyristyy hieman ja kertoo kuljettajalle asiansa. Mieskuljettaja oli autoineen seilannut kaistalta toiselle eli ylittänyt hänelle tarkoitetun tilan. Poliisi tarvittiin muistuttamaan ajamiseen keskittymisestä silloin kun ajaa. Huhtanen jää tehtävässä Kokon taakse ja varjoon, sillä Kokko hoitaa puhumisen. Tapa, jolla Kokko avaa oven on kohtauksen ainoa hieman rivakampi liike, kaikki muu on hyvin hallittua ja hienovaraista. Poliisi ei työnnä päätänsä autoon, kuljettajan yksityiseen tilaan, vaan kunnioittaa sitä. Eikä sille olisi mitään tarvettakaan. Kun puhallustesti on tehty, keskustellaan vielä hetki ja kuljettaja pääsee jatkamaan matkaa. Kokonaisuudessaan tilanne on hyvin neutraali ja Kokko käyttäytyy täysin neutraalisti. Poliisi pysyttelee hänellä kuuluvassa tilassa.

Hädänalaisen/juopuneen henkilön herättäminen

Kuva 3. Hädänalaisen tai juopuneen henkilön herättäminen. Kausi 5, jaksot 7 Turku.

Kolmas tyypillinen kuva on kuva hädänalaisen tai juopuneen henkilön herättelystä julkisella paikalla. Poliisit kohtaavat sarjassa varsin paljon sammuneita tai sammumispisteessä olevia ihmisiä, niin miehiä kuin naisiakin. Heitä mennään herättelemään, puhuttelemaan ja selvitetään tajunnan taso. Poliisit varmistavat, että ihminen on kunnossa, eikä ole joutunut esimerkiksi rikoksen uhriksi tai onnettomuuteen. Sitten maassa makaava autetaan jaloilleen. Hädänalaista maassa makaavaa henkilöä tulee usein ambulanssi noutamaan tai ainakin tullaan tarkistamaan henkilön tila.

Asiakasta lähestytään tässä tapauksessa neutraalisti. Partiosta Jalonen kumartuu asiakkaan viereen ja pyytää tätä ojentamaan kättään, jotta hänet saadaan ylös. Tuominen seisoo vieressä. Asiakkaalle esitetään rauhallisia ja neutraaleja kysymyksiä, kysytään esimerkiksi asuinpaikkaa. Partio nostaa asiakkaan pysty, ja kysyy, kantavatko jalat. Eivät kannu. Naisiasiakas steppailee ja yrittää, kiroaa itsekin, miten se voi olla niin vaikeaa. Poliisit naurahtavat, ettei tästä taida tulla mitään. Nainen pysyy juuri ja juuri pystyssä. Hän horjahtaa ja Jalonen ottaa hänestä kiinni. Sitten partiopari lähtee taluttamaan naista autolle. Hän sanoo, ettei halua autoon vaan kotiin. Nainen talutetaan reippaasti autolle. Koska hän ei useista kyselyistä huolimatta osannut kertoa osoitettaan, jäljelle ei jää muuta vaihtoehtoa, kuin toimittaa hänet putkaan.

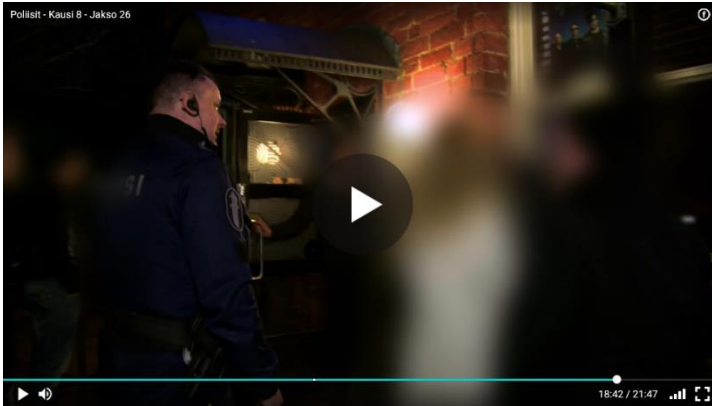
Partio ottaa tilan haltuun heti. Jalonen menee herättelemään naista ja pyytää tätä antamaan kättä, jotta kadulta ylös nostaminen olisi helpompaa. Hän ei siis suin päin yritä vetää asiakasta ylös, vaan pyytää tätä ensin ojentamaan kättään. Nainen on liian sekaisin niin tehdäkseen ja Tuominen tulee toiselta puolelta avuksi auttamaan naisen jaloilleen. Molemmat pitävät naista selästä kiinni, ennen kuin antavat hänen testata omien jalkojen kantokykyä. Nainen horjuu ja Jalonen ottaa vastaan ja pitelee häntä pystyssä. Tuominen ei koske tässä kohtaa asiakkaaseen.

Asiakkaan taluttaminen autolle alkaa rivakasti ja nopeasti. Nainen yrittää hieman vastustella, mutta hänellä ei ole muuta mahdollisuutta kuin mennä. Partiopari on se, joka määrää tahdin, ja jolla on tilanne ja tila hallussa. Nainen täytyy saada julkisesta tilasta pois yksityiseen. Asiakas talutetaan huomaavaisesti (huomioidaan ritilä, ettei asiakas kompastu siihen) mutta päättäväisesti autoon.

Kohtauksessa naisiasiakas on menettänyt hallintansa omaan ruumiiseensa. Nainen saa testata turvallisuudessa seurassa virkavallan valvovien silmien alla oman ruumiinsa toimintakykyä. Sitä ei oikeastaan ole, tai se ei ole sillä tasolla, että hänet voitaisiin jättää yksin julkiselle paikalle.

Kohtauksessa silmiin pistävää on tilanteen nopea hoitaminen. Se hoidetaan kuitenkin asiakas edellä. Hänelle annetaan mahdollisuus testata ruumistaan, vasta sitten talutetaan autolle. Ihmistä kohdellaan ihmisenä, eikä häntä väkisin raahata autolle. Kaikki poliisien ruumiin liikkeet olivat hallittuja. Asiakkaaseen pidettiin sopiva ja tarvittava etäisyys.

Häiriökäyttäytyminen

Kuvat 4 ja 5 häiriökäyttäytyminen. Kausi 8, jakso 26 Forssa.

Neljäs ja viides kuva kuvaavat häiriökäyttäytymistä. *Poliisit*-sarjassa poliisi kutsutaan usein baareissa ja yökerhoissa tapahtuvien häiriökäyttäytymisien vuoksi paikalle. Sarjassa näissä tilanteissa tyypillisesti jututetaan useampaa henkilöä tilan edustalla ja selvitetään mitä on tapahtunut. Tavallisesti jokin asianosaisista lähtee putkaan.

Tässä kyseessä olevassa tilanteessa pariskunta on tapellut ravintolassa ja järjestyksenvalvoja on halunnut poliisiin paikalle. Samaan aikaan ravintolasta on poistettu myös huonosti käyttäytynyt mies, joka on mm. tunkenut vieraisiin seurueisiin häiritsemään näitä. Tämä miesasiakas ei liity pariskuntaan mitenkään. Ravintolan pihalla on nainen, joka kertoo saaneen lasista päähän. Nainen sanoo vittuilleensa ex-miehelleen ja on lisäksi tarttunut tämän nykyisen naisystävän tukkaan kiinni. Mies oli nähnyt ex-naisystävänsä ravintolassa ja mennyt avautumaan tälle vanhoista asioista.

Miehen nykyinen naisystävä oli tullut paikalle ja naisten välille oli puhjennut sanaharkka. Toinen oli repinyt hiuksista ja toinen vastannut heittämällä juomalasilla. Raudus jututtaa miestä. Toinen partio tulee viemään lasista päähän saaneen naisen taksiasemalle, jotta tämä pääsee sairaalan päivystykseen.

Kohtauksessa ravintolasta ensin poisheitetty miesasiakas on pihalla, kun partio saapuu. Mies vaikuttaa hieman aggressiiviselta, mutta Raudus ei tee hänen kanssaan muuta kuin korottaa ääntään ja käskee häntä pysähtymään. Sen jälkeen he keskustelevat vastakkain ja Raudus ohjaa miehen poliisiautolle. Hän koskettaa miestä selkään oikeaan suuntaan ohjaamisen merkiksi. Millään muulla tavalla asiakkaan ruumiiseen ei kosketa. Kohtauksessa ei esiinny minkäänlaista aggressiivisuutta poliisien taholta. Varsinaisten asiakkaiden, miehen ja kahden naisen kanssa riittää keskustelu. Lasin otaansa saanut nainen vaikuttaa hieman ärtyneeltä, mutta kukaan asiakkaista ei käyttäydy aggressiivisesti. Poliisit keskustelevat kasvokkain kolmikön kanssa, mutta keneenkään heistä ei tarvitse koskea. Etäisyys asiakkaisiin on sopiva.

Tässäkin kohtauksessa poliisi hallitsee tilaa. Asiakkaat eivät ole osanneet olla, tai hallita käyttäytymistään julkisessa tilassa. He ovat ylittäneet tilan rajat rikkomalla toisen ihmisen ruumiillista koskemattomuutta repimällä hiuksista ja heittämällä lasilla. Tästä on seurannut ruumiinvammojakin. Laukkanen ja Raudus ottavat tilanteen haltuun tilan ulkopuolella. Voimaa tai fyysisyyttä ei tarvita, vaan tilanteesta selvittää keskustelemalla ja kehottamalla. Näin tilanne saadaan laukeamaan ja häiriköt oikeisiin osoitteisiin, yksi sairaalaan ja kaksi muuta kotiin rauhoittumaan. Jälleen poliisin tapaa toimia ja olla tilassa kuvaa neutraaluis. Liikkeet ovat neutraaleja ja hallittuja. Kovuudelle tai fyysisyydelle ei ole tarvetta. Asiakkaat tekevät sen mahdolliseksi olemalla yhteistyökykyisiä.

Kuvat 6 ja 7 kiinniotto. Kausi 8, jakso 7 Turku.

Kuvat 6 ja 7 liittyvät tapaukseen, jossa Turun partio saa tiedon nuoresta miehestä, joka rikkoo katujen varrelle pysäköityjen autojen ikkunoita. Kun partio on perillä, Tuominen poistuu autosta ripeästi ja lähtee juoksuaskelin tutkimaan, näkyykö tekijää. Hän juoksee katua eteenpäin ja näkee tekijän. Tämän jälkeen Tuominen vaihtaa juoksusta kävelyyn. Hän huutaa miehestä pysähtymään (ei kovin kovaa) ja pitämään kädet näkyvillä. Tuominen osoittaa miestä taskulampulla. Jalonen kävelee lähellä Tuomisen toisella puolella. Tekijä antautuu heti, eikä yritä lähteä juosten karkuun. Mies on kyykkyasemossa kadulla, kun partio tulee häneen luokseen. Poliisit ottavat häntä molemmin puolin käsistä ranteen yläpuolelta kiinni ja pyytävät nousemaan ylös. Sitten he taluttavat tämän poliisiautolle.

Tässä viidennessä esimerkissä ollaan eniten ruumiillisen tilanteen äärellä. Esimerkin kiinniottossa juostiin epäillyn perässä, mutta se ei kestänyt kauan. Whiteheadin teorian mukaan ruumis laitettiin liikkeeseen tilan kanssa. Aggressiivista liikettä ei tarvittu, koska tekijä löytyi helposti, eikä hän yrittänyt venyttää tilan rajoja lähtemällä juoksemaan karkuun. Sarjassa nähdäänkin vain todella harvoin pitkiä takaa-ajoja. Tavallisesti lyhyiden, mutta yhtäkkiä eteen tulevien juoksupyrähdysten jälkeen epäilty on saatu kiinni ja vastaanpaneva asiakas rauhoitettu suhteellisen nopeasti. Tässä esimerkissä riitti, että juostiin hetken aikaa ja epäilty löytyi nopeasti. Epäilty käyttäytyi rauhallisesti ja poliisien ruumiin liikkeetkin olivat rauhallisia, kun tätä nostettiin ylös, ja kun he ottivat miehestä molemmin puolin kiinni. Kovaa tai aggressiivista käytöstä ei tarvittu, koska epäilty oli yhteistyökykyinen sekavuudestaan huolimatta. Päämäärätietoisin askelin partio lähti kuljettamaan miestä autolle.

Yhteenvedona tästä luvusta voidaan sanoa, että sarja esittää poliisit ruumiillisuudenkin suhteen hyvin neutraaleina ja hallittuina ammattilaisina. Oikeastaan missään edellä kuvaamissani asiakas-tilanteissa ei tarvita yletöntä ruumiillisuutta. Usein riittää, kun tulee ulos autosta, kävelee asiakkaan luo ja juttelee tämän kanssa. Vain viimeisessä esimerkissä juostiin epäillyn perässä lyhyen aikaa.

Poliisien ruumiillisuus ja omissa nahoissa oleminen on hyvin rentoa, kun he istuvat autossa, juttelevat ja vitsailevat keskenään, kun mitään tehtävää ei juuri sillä hetkellä ole tiedossa. Poliisien olemus terävöityy heti, kun hätäkeskukselta on saatu tehtävä ja ollaan matkalla sille, sekä tietenkin asiakkaita kohdatessa. Kuten puheessakin, myös ruumiillisessa toiminnassa ja tilanteen hallinnassa poliisi on se osapuoli, joka kontrolloi tilannetta. Jos asiakas täytyy saada autoon, se tapahtuu asiakkaan vastaan laittamisesta huolimatta. Poliisien otteissa ei ole aggressiivisuutta, eikä asiakkaaseen kosketa turhaan. Jossakin toisessa kulttuurissa esimerkiksi kadulla liikehuoneiston edessä istuvan, jalkojensa kantokyvyn humalatilaa vuoksi menettäneen naisen kohtelu olisi poliisin taholta täysin erilaista. Todennäköisesti niin olisi myös autojen ikkunoita rikkoneen sekavan miehen kohdalla.

5 LOPUKSI

Poliisit-sarjan kautta saatava kuva poliisipartioiden työstä Suomessa vaikuttaa jokseenkin itseään toistavalta. Samankaltaiset, arkiset tapaukset toistuvat jaksosta ja tuotantokaudesta toiseen. Näihin kuuluu esimerkiksi humalaisten häiriköiden poistaminen julkisilta paikoilta, oudosti liikkuvien ajoneuvojen pysäyttäminen, julkisissa tiloissa sattuneisiin rähinöinteihin puuttuminen tai erilaiset meluun liittyvät tehtävät. Vaikka mukaan mahtuu myös muunlaisia tapauksia, silti kuva poliisin työstä esitetään hieman yksipuolisena. Tähän vaikuttaa tietysti myös se, ettei yksityisiin tiloihin, kuten koteihin, ole televisiokameroilla mitään asiaa. Koska kyseessä ovat oikeat poliisit ja heidän oikeat asiakkaansa, kaikkia tapauksia ei arkaluontoisuudesta johtuen televisiossa voisi edes näyttää.⁵

Yksipuoliseen ja kenties kiillotettuunkin kuvaan poliiseista epäilemättä vaikuttaa myös se, että sarja on toteutettu yhdessä sisäministeriön poliisiosaston kanssa. Sarjalla halutaan representoida positiivinen kuva partiopoliisien arjesta. Isot katsojaluvut kausi toisensa jälkeen saanut sarjahan on mitä parhain ”rekrytointikanava” poliisiksi haluaville ja oiva keino vaikuttaa poliisista syntyneeseen julkisuuskuvaan aikana, jolloin isot kohut ovat leimanneet mielikuvaa poliisista. Koska sarja ei esitä ylenmääräisesti väkivaltaa, se sopii miltei kaikenikäisten katsottavaksi. Sarjan muotoilema kuva poliisien työstä ei tietenkään ole sattumaa, vaan harkitusti rakennettua.

Kiitos tuotantoyhteistyön, sarjassa ei juuri koskaan kritisoida omaa työnantajaa tai mitään tahoja poliisi-instituutiossa. Kymmenen tuotantovuoden aikana poliisiin on kohdistunut kohuja, joista kaikkein suurimpana entistä huumepoliisin päällikköä koskevat oikeudenkäynnit. Miksi omaa työnantajaa kritisoiisiinkaan? Ei se ole sarjan funktio. Korkeintaan sarjassa arvostellaan sitä, kuinka paljon poliisiautojen pitäisi kestää, kun toisen partion auto on hajonnut tien poskeen (Kausi 5, jakso 4 Oulu) ”Tätä se on kun autolla pitää ajaa puoli miljoonaa. Ei ne kestä pitkään tätä meidän ajotyylä. Keskustassa rumpataan ees taas vaihteita.” (Kokko). Poliisit itse ovat myös parhaita mainosmiehiä omalle työlleen. Ihmisten kanssa on aina aikaa yhteiskuviin, kirjoittamaan nimmareita ja myöhemmin selfieihin. Useaan kertaan eri poliisit sarjassa (mm. Oulun Huhtanen) ovat korostaneet sitä, millä tavalla asiakkaisiin kannattaa suhtautua ja millä tavalla heille puhua. Onhan hankaliakin asiakkaita helpompi käsitellä, kun oma asenne on kohdallaan. 1970-luvulla

⁵ Poliisit-sarjassakin esiintynyt kuopiolainen konstaapeli ja rikoskirjailija Marko Kilpi on myöntänyt, ettei omiin dekkareihin voi anmentaa kamalimmista poliisien työssä eteen tulleista tilanteista. Lukija ei niitä kestäisi. Ks. Helsingin sanomat 7.11.2015

meininki oli toista, ainakin Ylen arkistopätkän mukaan, jolloin kohtelu saattoi olla hyvinkin karskia. Vasta syytteeseen joutumisen uhka vähensi voimakeinojen käyttöä. Toki kuvaamisen tapakin oli hieman toisenlainen (Poliisin kyydissä 1970-luvulla, Yle elävä arkisto).

Tutkimuskysymyksessäni kysyin, minkälaista maskuliinisuutta sarja esittää. Sitä olen pohtinut erilaisten maskuliinisuuteen liitettävien ominaisuuksien, puheen ja kuvien kautta. Vastausta kysymykseen pohdin jo analyysilukujen lopussa.

Sarjassa poliiseja ei oikeastaan koskaan esitetä huonossa tai kyseenalaisessa valossa – tietenkään. Poliisit esitetään aikamoisen ihanteellisina maskuliineina. Minkäänlaisesta machoudesta ei ole tietoaakaan. He eivät poliisin toimintaperiaatteiden takia turvaudu turhaan kovuuteen saati väkivaltaan. Kaikesta keskustellaan asiallisesti. Asiakkaalta kysytään, oliko järkevää tehdä jotakin ja miksi hän teki niin. Myös umpihumalaisia kohtaan ollaan asiallisia. Otteet kovenevat vasta, kun siihen oikeasti on aihetta. Puheessaan poliisit johtavat keskustelua, puhe on tehtäväorientoitunutta, mutta myös huumori hallitaan. Sarjassa esitetäänkin paljon humoristisia tilanteita. Tämä ei ole sattumaa. Huumorin runsaalla määrällä halutaan representoida kuva lupsakkaista, mukavista, reiluista ja asiallisista poliisimiehistä, jotka saavat työnsä hoidettua aina kunnialla loppuun. Mikään ei sarjan mukaan ole niin raskasta, ettei mukaan mahtuisi huumoria. Heidän maskuliinisuutensa ei ole millään lailla äärilaitaa, kilpailullista tai kovaa machomeininkiä, vaan maskuliinisuutta feminiinisen yhteiskunnan puitteissa. He esiintyvät kovina vain silloin, kun siihen oikeasti on tarvetta. He ovat mukavia asiakkaille ja omaavat empatiakyvyn. Sarjaa katsoessa ei ainakaan synny kuvaa, että poliisia tarvitsisi Suomessa pelätä, aivan päinvastoin.

Poliisit-sarjassa kaikki tuntuu olevan hyvin asiallista, neutraalia ja hallittua, on kyse sitten tavasta jolla poliisit puhuvat asiakkailleen tai heidän ruumiillisuudestaan. Sarjan puitteissa tuskin olisi mahdollista esittää kohtauksia, joissa poliisi käyttäytyy epäasiallisesti. Lähes kaikki esitetään ihanteellisesti. Ainoastaan puhe-luvun esimerkissä kolme ja neljä Tuominen hermostuu siitä, että hänelle ja partioparille näytetään keskisormea, ei totella poistumiskäskyä ja sekavasti käyttäytyvä asiakaskin vielä yrittää komennella. Tällaista täydellisen kuvan edes pienoista murtumista voisi sarjassakin näyttää lisää. Kaikilla meillä on huonot päivämme töissä, emmekä ole parhaita versioita itsestämme.

Myös tunteiden näyttämisen puute ihmetyttää joskus sarjaa katsoessa. Poliisien eteen tulee sarjassa myös vakavia tehtäviä. He vievät kuolinuutisia omaisille, kertovat vanhemmille liikenneonnettomuudesta, johon heidän lapsensa on joutunut, saapuvat ambulanssihenkilökunnan vanavedessä kolaripaikalle, jossa kukaan ei ole pelastunut. Eikö silloin olisi lupa näyttää vähän enemmän tunteita? Voisiko sarjassa joskus esittää, kun raavaat miehet itkevät? Tai esittää konkreettisesti, miten vaikeita tehtäviä ja niiden aiheuttamia tunteita käsitellään jälkeen päin? Se toisi sarjaan lisää inhimillisyyttä. Tunteiden avoimemmalla näyttämisellä rohkaistaisiin myös muita suomalaisia miehiä näyttämään tunteitaan avoimemmin. Jos poliisimieskin itkee, kuka tahansa voi itkeä avoimesti.

Oma tutkimusasetelma mahdollisti maskuliinisuuden peruspiirteiden, miehuuden, työn ja väkivallan suhteiden pohtimisen sekä puheen ja ruumiillisuuden tutkimisen tässä pro gradussa. Puheen lisäksi olisi voinut tutkia esimerkiksi ei-diegeettisiä ääniä eli musiikkia sarjassa, ideologiaa tai valtaa. Nämä aiheet rajautuivat kuitenkin tutkimuksen ulkopuolelle. En kokenut niitä yhtä tärkeiksi aiheiksi, kuin puheen tai ruumiillisuuden. Ideologiaa ja valtaa hahmottelin alun perin työni viimeiseksi luvuksi, mutta ruumiillisuus ajoi aiheena sen ohi. Poliisipartioista olin valinnut tutkimukseeni ne kolme partiota, jotka työn aloitushetkellä (ja joista 2,5 partiota edelleen) olivat olleet mukana kauemmin sarjan historiassa. Myös partioiden kohdalla olisi voinut valita toisin, mutta en kokenut mitään muuta vaihtoehtoa yhtä toimivaksi. Valitsemani partiot ovat kuitenkin olleet sarjassa mukana viidellä tuotantokaudella, johon muut partiot eivät ole yltäneet.

Poliisit-sarjassa on paljon partiopareja ja valtavasti jaksoja. Gradun puitteissa kaikesta raapaistaan vain murto-osaa. Työni käsitteli maskuliinisuutta, mutta aihetta voisi käsitellä myös feminiinisuuden näkökulmasta. Sarjassa on esiintynyt useita naispoliiseja, jotka ansaitsisivat huomion tutkimuksen muodossa siinä missä miespoliisitkin. Siinäpä yksi jatkotutkimuksen aihe.

Toivoisin myös, että maskuliinisuutta ylipäätään tutkittaisiin Suomessa enemmän ja monipuolisemmin. Maskuliinisuuden toivoisi olevan mediassa esillä myös muussa merkityksessä, kuin toksisen maskuliinisuuden kautta, josta tuli suorastaan muotitermi kesällä 2018.

LÄHTEET

Ahlbäck, Anders, Jokinen, Arto ja Kinnarinen Kirsi (2012) Näkymätön sukupuoli näkyväksi. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mieskysymys. Miesliike,- työ,- tutkimus ja tasa-arvopolitiikka*. Tampere University Press, 173-174, 179.

Barthes, Roland (1961) Sanoma valokuvassa. Suom. Martti Lintunen. Teoksessa Martti Lintunen (toim.) *Kuvista sanoin 2 Ajatuksia valokuvasta*. Suomen valokuvataiteen museon säätiö 1984, 124-125, 127-128.

Butler, Judith (1990) *Hankala sukupuoli. Feminismi ja identiteetin kumous*. Suom. Tuija Pulkkinen & Leena-Maija Rossi (2006). Helsinki: Gaudeamus.

Carrigan, Tim, Connell, Bob and Lee, John (1985) *Toward a New Sociology of Masculinity*. Teoksessa (toim.) Peter F. Murphy *Feminism & Masculinities*. Oxford University Press 2009.

Clarke, Deborah (2007) *Driving Women: Fiction & Automobile Culture in Twentieth-Century America*. Baltimore: John Hopkins University.

Connell, R.W (1995). *Masculinities*. Cambridge: Polity Press in association with Blackwell Publishers Ltd.

Crank, John P (2004) *Understanding Police Culture*. Second Edition. London and New York: Routledge.

de Lauretis, Teresa (2004) *Itsepäinen vietti. Kirjoituksia sukupuolesta, elokuvasta ja seksuaalisuudesta*. Suom. Tutta Palin ja Kaisa Sivenius. Tampere: Vastapaino.

Doyle, Aaron (1998). *Cops: Television Policing as Policing Reality*. Teoksessa Mark Fishman ja Gray Cavender (toim.) *Entertaining crime: Television reality programs*. Aldine de Gruyter: New York, 95-116.

Finnpanel. <https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vuosi/top/2015/jim.html>. Linkki tarkistettu 10.11.2016

Finnpanel. <https://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vuosi/topv/2017/jim.html>. Linkki tarkistettu 4.7.2018.

Grice, Herbert Paul (1991) *Studying in the Way of Words*. Harvard University Press.

Grönfors, Martti (1994) Miehin kulttuuri ja väkivalta. Teoksessa Jorma Sipilä ja Arto Tiihonen (toim.) *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*. Tampere: Vastapaino, 72.

Hadi, Atefeh (2013) A Critical Appraisal of Grice's cooperative Principle https://file.scirp.org/pdf/OJML_2013032917015353.pdf. Linkki tarkistettu 1.7.2018

Hakulinen, Auli (1997) Johdanto. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino, 15.

Hall, Stuart (1997). The work of representation. Teoksessa *Representation - Cultural representation and signifying practices*. Sage Publications Ltd.

Helsingin sanomat 7.11.2015, Antti Majander, ”Kirjailijoiksi ryhtyneet poliisit yrittävät ymmärtää ihmistä: poliisin tärkein ase on suu”.

Hietala, Veijo (1993) Miksi naiset rakastuvat renttuihin? Teoksessa Pirjo Ahokas, Martti Lahti ja Jukka Sihvonen (toim.) *Mieheyden tiellä. Maskuliinisuus ja kulttuuri*. Jyväskylän yliopisto. Nykykulttuurin tutkimusyksikkö.

Hofstede, Geert (2001). *Culture's Consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (Second Edition). Thousand Oaks California: Sage Publications Ltd.

Hofstede Insights (2018). <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison/finland/>. Linkki tarkistettu 4.12.2018

Hofstede Insights 2018. <https://www.hofstede-insights.com/about-us/about-geert-hofstede/>.
Linkki tarkistettu 4.12.2018.

Jokinen, Arto (2010) Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi ja Tuula Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 129, 130–133.

Jokinen, Arto (2003) Miten miestä merkitään? Johdanto maskuliinisuuden teoriaan ja kulttuuriseen tekstintutkimukseen. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Yhdestä puusta. Maskuliinisuuksien rakentuminen populaarikulttuureissa*. Tampere University Press, 8, 26, 14–15.

Jokinen, Arto (2000) *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Tampere University Press.

Jokinen Arto (1995). Potentiaalinen peto. Police-aurinkolasimainoksen maskuliiniset merkit. Teoksessa Mikko Lehtonen (toim.) Aatamin puvussa. *Liaanilla Hemingwaysta Köningiin*. Tampereen yliopisto, yleinen kirjallisuustiede, Julkaisuja 28, 99.

Kahn, Jack. S (2009) *An Introduction to Masculinities*. Chichester: Wiley-Blackwell.

Keskinen, Suvi (2010) Sukupuolistunut väkivalta. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi ja Tuula Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 243.

Koivunen, Anu (1996). Sorto. Teoksessa Anu Koivunen ja Marianne Liljeström (toim.) *Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino, 48–49.

Lahti, Martti (1994) Kotia kohti. Teoksessa Jorma Sipilä ja Arto Tiihonen (toim.) *Miestä rakennetaan, maskuliinisuuksia puretaan*. Tampere: Vastapaino, 210–211.

Lauerma Hannu (2014). *Hyvän kääntöpuoli*. Helsinki: WSOY.

Litosseliti Lia (2006) *Gender & Language Theory and Practice*. London: Hodder Education.

Londen, Anne-Marie (1997). Kahden -ja monenkeskinen keskustelu. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino 57.

Nieminen, Jiri (2013) *Hegemonisesta maskuliinisuudesta miesten moneuteen. Kriittisen miestutkimuksen mahdollistuminen valtio-opillisessa ajattelussa*. Tampereen yliopisto.
<http://tampub.uta.fi/handle/10024/68113>

Paasonen, Susanna (2010) Sukupuoli ja representaatio. Teoksessa Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi ja Tuula Juvonen (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 41.

Peräkylä, Anssi (1997) Institutionaalinen keskustelu. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino, 177–178, 180.

Poliisiammattikorkeakoulun tiedote 6.10.2016. <http://www.polamk.fi/polamk/1/0/poliisin-voimankaytosta-seurataan-maaran-lisaksi-syita-ja-seurauksia-52398>. Linkki tarkistettu 20.10.2017.

Poliisin vuosikertomus 2016. http://netpaper.lomberg.fi/poliisi/Poliisin_vsk_2016/#p=24. Linkki tarkistettu 13.12.2018.

Puohiniemi, Martti & Nyman, Göte (2007). *Mies. Arvo, roolit ja tunteet*. Espoo: Limor kustannus.

Reeser, Todd, W (2010). *Masculinities in Theory. An Introduction*. Chichester: Wiley-Blackwell.

Rossi, Leena-Maija (2003) *Heterotehdas: televisiomainonta sukupuolituotantona*. Helsinki: Gaudeamus.

Seppänen, Eeva-Leena (1997) Vuorovaikutus paperilla. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino, 18–21, 156.

Seppänen, Janne (2005) *Visuaalinen kulttuuri*. Teoriaa ja metodeja mediakuvien tulkitsemiselle. Tampere: Vastapaino.

Tainio, Liisa (1997) Preferenssijärjestys. Teoksessa Liisa Tainio (toim.) *Keskusteluanalyysin perusteet*. Tampere: Vastapaino, 93–95.

Tainio, Liisa (2001). *Puhuvan naisen paikka. Sukupuoli kulttuurisena kategoriana kielenkäytössä*. Helsinki: Hakapaino.

Tilastokeskus. Rikos- ja pakkokeinotilasto 2015.

http://www.stat.fi/til/rpk/2015/13/rpk_2015_13_2016-03-22_tau_008.fi.html

Linkki tarkistettu 18.11.2016.

Whitehead, Stephen M. (2002). *Men and Masculinities: Key Themes and New Directions*. Cambridge: Polity Press.

Wikipedia. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Poliisit>. Linkki tarkistettu 25.10.2016

Yle Elävä arkisto. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/08/20/poliisin-kyydissa-1970-luvulla>. Linkki tarkistettu 11.12.2018.

Tutkimusaineisto

Forssa-jaksot:

RITVA tietokanta Radio- ja televisioarkisto. Kausi 6, jakso 4. <https://rtva.kavi.fi/vod/vlk/program/13195877>. Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2014.

Ruutu.fi. Kausi 7, jakso 13. <http://www.ruutu.fi/video/2936941>. Linkki tarkistettu 20.4.2017. Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2015.

Ruutu.fi. Kausi 8, jakso 26. <https://www.ruutu.fi/video/2460748>. Linkki tarkistettu 5.2.2018.
Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2016. (Kuvat 4 ja 5 ovat tästä jaksosta).

Oulu-jaksot:

Ruutu.fi. Kausi 5, jakso 4. <http://www.ruutu.fi/video/2100322> Linkki tarkistettu 2.1.2017.
Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2013.

Ruutu.fi. Kausi 7, jakso 42. <http://www.ruutu.fi/video/2937809>. Linkki tarkistettu 20.4.2017.
Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2015.

Ruutu.fi. Kausi 8, jakso 52. <http://www.ruutu.fi/video/2552587>. Linkki tarkistettu 24.4.2017.
Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2016.

Turku-jaksot:

Ruutu.fi. <http://www.ruutu.fi/video/2100325>. Linkki tarkistettu 2.1.2017
Kausi 5, jakso 7. Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2013.

Ruutu.fi. Kausi 7, jakso 43. <http://www.ruutu.fi/video/2937811>. Linkki tarkistettu 24.4.2017.
Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2015.

Ruutu.fi. <https://www.ruutu.fi/video/2386499>. Linkki tarkistettu 24.11.2017. Kausi 8, jakso 7.
Esitetty ensimmäisen kerran televisiossa vuonna 2016.

6 LIITTEET

Litterointimerkit

(ei merkkiä) intonaatio tasainen
, intonaatio laskee hieman
/ nouseva intonaatio
\ laskeva intonaatio
_ painotus tai intonaation nousu sanan sisällä
[päällekkäispuhunnan alku ja
] loppu
= kaksi eri puhunnosta liittyy toisiinsa tauotta
(0.7) tauko ja sen pituus
. hhh sisäänhengitys
hhh uloshengitys
. joo sana lausuttu sisäänhengittäen
>< nopeutettu jakso
< > hidastettu jakso
° ° ympäristöä vaimeampaa puhetta
AHA (kapiteelit) äänen voimistaminen
jo- kesken jäänyt sana
jo : : venytetty äänne
\$ \$ nauruinen ääni
(h) naurua sanan sisällä
hehe naurua
(joo) epävarmasti kuultu jakso
(-) sana, josta ei ole saatu selvää
(- -) jakso, josta ei ole saatu selvää
£ £ hymyillen sanottu sana tai jakso
nariseva ääni
@ @ äänen laadun muutos
(()) kaksoissulkeiden sisällä litteroijan kommentteja ja selityksiä tilanteesta.

(Tainio 2001, 191), Seppänen 1997, 22 - 23).